

ΜΙΧΑΗΛ ΑΠΟΣΤΟΛΗ, ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἐκδίδω κατωτέρω ἐκ τοῦ κώδικος Parisinus graecus 1744¹ σειρὰν ἐπιγραμμάτων τοῦ Μιχαὴλ Ἀποστόλη εἰς τὰς δεσποτικὰς ἑορτὰς καὶ εἰς ἁγίους τῆς ὀρθοδόξου ἐλληνικῆς ἐκκλησίας. Τὰ ἐπιγράμματα αὐτὰ εἶναι γεγραμμένα εἰς ἀρχαίαν ποιητικὴν γλῶσσαν καὶ εἰς ἀρχαῖα μέτρα, ἐγράφησαν δέ, καθ' ἃ ὁ ἴδιος ὁ Μιχαὴλ Ἀποστόλης λέγει εἰς τὸν πρόλογον, τῇ προτροπῇ τοῦ καλλίστου ἐκ τῶν φίλων του Ἐμμανουὴλ τοῦ Ἀτραμυτινοῦ εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἀφιεροῦνται.

Ἐμμανουὴλ ὁ Ἀτραμυτινὸς εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἐπιστολὰς τοῦ Μιχαὴλ Ἀποστόλη καὶ ἀπὸ κωδικογραφικὰ σημεῖωματα². Εἰς τὴν ἐπιστολὴν 48 ὁ Μιχαὴλ Ἀποστόλης τοῦ διηγείται ἐκδρομὴν εἰς ὄρεινὰς περιοχὰς τῆς Κρήτης καὶ τοῦ ἀναγγέλλει τὴν ἀποστολὴν τῶν ἔργων Μάρκου τῆς Ἐφέσου καὶ τοῦ Γενναδίου³. Εἰς ἐπιστ. 90 τοῦ διηγείται ἄλλην ἐκδρομὴν εἰς Ἱεράπετραν, Ἐλεοῦντα καὶ Ἐμπαρον, περιγράφων ἰδιαιτέρως τὰ ἀρχαιολογικὰ λείψανα εἰς τὰς περιοχὰς αὐτάς⁴. Εἰς τὰς ἐπιστολὰς 106 καὶ 108⁵ παραπονεῖται διότι ὁ Ἐμμανουὴλ τὸν ἔχει λησμονήσει καὶ δὲν τοῦ γράφει πλέον, ἢ δὲ ἐπιστολὴ 107 ἀποτελεῖ τὸν πρόλογον τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων ἐπιγραμμάτων. Ἀπὸ τὰ κείμενα αὐτὰ προκύπτει ὅτι ὁ Ἐμμανουὴλ ὁ Ἀτραμυτινὸς ἦτο νεώτερος τοῦ Μιχαὴλ Ἀποστόλη, κάτοικος τῆς Κρήτης καὶ Κρής, μαθητεύσας δὲ παρὰ τῷ Μιχαὴλ Ἀποστόλη διετήρησεν ἐπὶ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα ἐγκαρδίους δεσμοὺς μετὰ τοῦ διδασκάλου του. Τελικῶς ὅμως αἱ σχέσεις τῶν δύο αὐτῶν ἀνδρῶν ἐτραχύνθησαν εἰς σημεῖον ὥστε ὁ Μιχαὴλ Ἀποστόλης νὰ γράψῃ βιαιότατον φυλλάδιον ἐναντίον τοῦ πρώην μαθητοῦ καὶ ἀγαπημένου φίλου του, τὸ εἰς British Museum ἀποκείμενον καὶ καθ' ἀποσπάσματα δημοσιευθὲν ἤδη ὑπὸ Noiret «*Μιχαήλου Ἀποστόλιου τοῦ Βυζαντίου, λόγος κατὰ Ἐμμανουηλοῖν μισρωτάτων αὐτοῦ φοιτηταῖν, τοῦ μὲν Κρητὸς Ἀτραμυτινοῦ, τοῦ δὲ εἰλωτος, οἷν ὁμοίους τὸ τῆς κινήσεως μέτρον ὁ χρόνος οὐκ*

¹ H. O mont, Inventaire sommaire des manuscrits grecs, II, Paris 1888, 134.

² Εἰς Palatinus graecus 115 καὶ Parisinus graecus 1761, πιθανῶς δὲ καὶ εἰς Palatini graeci 139, 149, 156. Πρβλ. Noiret, κατωτέρω.

³ Legrand II, 258.

⁴ Noiret, Lettres inédits de Michel Apostolis, Paris 1889, 110.

⁵ Noiret, 125 καὶ 126.

ἐπεΐθεν εἶγε ἡμᾶς»¹. Κατὰ τὰς ἐρεῦνας τοῦ Noiret αἱ πνευματικαὶ σχέσεις Μιχαήλ Ἀποστόλη καὶ Ἐμμανουήλ τοῦ Ἀτραμυττινοῦ δέον νὰ ἀναχθῶσιν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν ἐτῶν 1468-1473. Κατ' αὐτὴν συνεπῶς τὴν ἐποχὴν δέον νὰ ἔχῃσι γραφῆ καὶ τὰ ἐνταῦθα δημοσιευόμενα ἐπιγράμματα.

Τὴν ἔκδοσιν τῶν ἐπιγραμμάτων ἀκολουθεῖ σύντομος ἀνάλυσις τῶν θεματικῶν καὶ γλωσσικῶν στοιχείων τὰ ὁποῖα περιέχουν. Ἐκ τῆς ἀναλύσεως αὐτῆς εἶναι, νομίζω, προφανές ὅτι θεματικῶς μὲν τὰ ἐπιγράμματα δὲν παρουσιάζουν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, γλωσσικῶς ὅμως εἶναι πολὺ ἀξιόλογα, λόγῳ τοῦ πλουσίου ὕλικού τὸ ὁποῖον ἐγκλείουν.

Κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ κειμένου, ἐπειδὴ ὁ κῶδιξ, κατὰ τὸ τμήμα τὸ περιέχον τὰ ἐπιγράμματα, εἶναι αὐτόγραφος, ἀπέφυγα κάθε παρέμβασιν, πλὴν τῆς μετατροπῆς τῶν δι' ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀριθμῶν εἰς τοὺς ἀντιστοίχους ἀραβικοὺς διὰ τὸ εὐχερέστερον.

Πρὸ ἐμοῦ τὸν κῶδικα εἶχε μελετήσῃ ὁ Émile Legrand, ὅστις καὶ ἐδημοσίευσεν τὸν πρὸς Ἐμμανουήλ τὸν Ἀτραμυττινὸν ἀπευθυνόμενον πρόλογον μετὰ τῶν εἰς «*Ἄγιον Γεώργιον*» καὶ τῶν ἐκτὸς τῆς συλλογῆς εἰς ἁγίους, «*Εἰς Βησσαρίωνα*» καὶ «*Εἰς ἑαυτόν*», ἐπιγραμμάτων². Προσφάτως δὲ ἐδημοσιεύθη ὑπ' ἐμοῦ αὐτοτελῶς εἰς τὰ «*Κρητικὰ Χρονικά*» τὸ εἰς τὴν ὡς ἄνω συλλογὴν περιλαμβανόμενον ἐπίγραμμα εἰς τοὺς Ἁγίους Δέκα Κρήτης³.

Parisinus græcus 1744, ff 37-57v.

37 Ἀποστολίου τοῦ Βυζαντινοῦ, Στίχοι λαμβικοί, ἡρωϊκοὶ καὶ ἡρωοελεγεῖοι εἰς τὰς δεσποτικὰς ἐορτὰς καὶ εἰς τοὺς ἐλλογίμους τῶν ἁγίων.

Ἐμμανουήλ τῷ Ἀτραμυτινῷ,

Χάριτάς σοι νομίζω, Ἐμμανουήλε καλέ, ὅτι με συμβουλευὼν ἐπῆρας
5 ἐν οἷς εἰ καὶ μηδ' ὀπωσοῦν εὐ εἶχον λόγου τε καὶ παιδείας, καθήκα ἂν ἐμαν-
τόν καὶ τυχὸν ἀπεριμερίμνωσ τοῖς ἐλλογίμοις ἐπιγράμματα ξυνθεῖναι τῶν
παλαιῶν καὶ μάλιστα τοῖς μυστηρίοις Χριστοῦ, ὑπὲρ οὗ καὶ ἠνδρῶσαντο καὶ
ἠγωνίσαντο καὶ ἐνίκησαν καὶ ἐταιριώθησαν· οἳ γε ἄνθρωποι ὄντες καὶ γῆν
πατοῦντες, οὐρανοβάμονές τε ἐγένοντο τῇ μελέτῃ τῶν ἀρετῶν καὶ παρὰ πάν-
10 τας ὑμνήθησαν τοὺς θεοὺς, οἳ τινῶν ἐπικήρων ἔργων εὐρεταὶ γεγονότες
τοσοῦτον Ἐλλῆσιν ἐτιμήθησαν ὅσον ὕστερον ἡμῖν ἠτιμάσθησαν. Ἐπεὶ δὲ καὶ
λόγων ἔχω μετρίως καὶ νόμος οὐχ ὅπως φίλοις καὶ φοιτηταῖς ἀλλὰ καὶ

¹ Noiret, 154-164.

² Legrand I, LXV καὶ LXVIII-LXIX.

³ «Κρητικὰ Χρονικά» 4, 1950, 102.

37ν πᾶσιν ἀνθρώποις παρακελεύεται πείθεσθαι ἢ ἂν προσῆκον καὶ | εὐλογον,
 ὑπεικτέον ἂν εἶη τῷ φοιτητῶν μοι καλλίστῳ καὶ πᾶσι φίλοις ὑπερκειμένῳ
 15 ἐν οἷς ἠττηθῆναι νίκης ἄλλων οὐ χεῖρον καὶ τὸ νικῆσαι στεφάνων τῶν ἐν
 Ὀλυμπίοις πάντων ἐπέκεινα. Ὅποτέρως δ' ἂν γε τὸ πρῶγμ' ἀποβαίη οὐκ
 ἄμοιρος ἔση τῆς ἐφ' ἐκάτερα ξυντυχίας, τῶν γὰρ ὀποτέρως ἐξόντων ὁ τὴν
 αἰτίαν διδοὺς δίκαιος ἂν εἶη καὶ τούτων τοὺς καρποὺς ἀποφέρεισθαι. Ἡμῖν
 20 μὲν δὴ σοι ποιητέον ἂν εἶη τοῦπίταγμα οὐχ ὅτι γε τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἄλλο γε
 ὀτιοῦν, εἰ καὶ πῶρ ἐκείνῳ παρέρρεεν, ὡς φασι, ξυντιθεῖσι μὲν σίχῳ δύο
 ἰαμβικῶ καὶ ἓνα μετὰ τούτῳ ἡρωϊκόν, εἴτ' αὖθις ἤρωσελεγεῖον ἄλλον προ-
 σιθεῖσιν ἀφ' ἑαυτῶν, ὡς ἂν τι φανεῖμεν πλέον τι πεποιηκότες τῶν προ-
 ἡμῶν. Πλὴν ἔγωγε καὶ ἀπάρτι κατ' ἔμαντοῦ τὴν μέλαιναν τίθημι, ὡς εἰ καὶ
 25 τῶν πονημάτων. Ἔρρωσο.

38

Δίκην ὁ πᾶσιν ἐκτίνων ὀρθὴν ἴσην
 ἰσημερίας εὐλόγησον τὸν χρόνον.

1

Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ πρώτη, εἰς τὸν ἅγιον Συμεῶν τὸν Στυλίτην.

Ὅδός κατεσκευάστο τῷ Συμεῶνῳ,
 στύλος δ' ἐκεῖνος καὶ γέφυρα πρὸς πόλον.
 ἀμπαύθη Συμεῶνης πρώτη Σεπτεβροῖοιο.
 Ὑγρὰ κέλευθα βίοιο διαπλώσας Συμεῶνης,
 ἔφθαστο εἰς λιμένα εὐδίων, ἡσύχιον.

2

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ἕκτη, εἰς τὸ ἐν Χώναις θαῦμα τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαήλ.

Καὶ τοῦτο σόν, φέριστε τῶν ἀσωμάτων,
 νεῶν κατακλύσον σου ρεῦμα χωννύειν.
 Κρούσατο γῆ Μιχαήλ ποταμοῦ ῥέεθρ' ἀνὰ ἕκτην
 ρεῖτα σάωσατο οὐραγιῶνων ὄρχαμος ἄμφω,
 Ἄρχιππον ζάκορον ἠδὲ νεῶν σφέτερον.

3

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ὀγδόη, εἰς τὴν γέννησιν τῆς ὑπεραγίας Λεσποίνης ἡμῶν Θεο-
 τόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

Γέννησιν ὑμνῶ τῆς ἀμωμήτου κόρης
 δι' ἧς ἀνεπλάσθημεν τὸ βροτῶν γένος.
 Ὀγδοάτη Μαρὶν θεομήτορα γείνατο Ἄννα,

φῦλον ἀτιμότεον θ' ὁ γυναικῶν ἔπλετο πρόσθεν
κόσμησεν Μαρίη, παρθενικῆ θεόπαις.

4

38v Μηνὶ τῷ αὐτῷ ἰδη', εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρόν.

Φύσιν πλανήσας τὴν ἀνθρώπινον ξύλω,
ξύλω καὶ αὐτὸς βάλλεται τὴν καιρίαν.
ἄμφι τετάρτη καὶ δεκάτῃ ξύλον ἱερὸν ἤρθη.
σκήπτρον αἰρείεται ὑποῦ χρυσόκερων βασιλῆος
χείρεσιν ἱερέων, οὐ μεγάλη δύναμις.

5

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ἰσθ', εἰς τὴν ἅγιαν Εὐφημίαν.

Εὐφημία, πρόπει σοι ἡ εὐφημία,
ὑπὲρ θεοῦ λαβοῦσα ἄσμενος μόρον.
Ἐκτῇ καὶ δεκάτῃ Εὐφημία κάλλιπε σῶμα.
Πολλὰ ἐνὶ σταδίῳ Εὐφημία δεινὰ παθοῦσα
ὑστάτιον κυρίῳ πάρθετό γε ψυχῆν.

6

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κη', εἰς τὸν ἅγιον Εὐστάθιον.

Ἀπηνὲς ἔργον τοῦ Φαλάριδος, φλέγει
τὸν Εὐστάθιον βούς πεπυρακτωμένη.
Εἰκάδι Εὐστάθιος καύθη ἅμα σὺν τεκέεσσι
Εὐστάθιος σταυρὸν κατιδὼν ἐλάφου κεράεσσι
«τίπτε διώκεις με» ἔκλυεν «ὦ Πλακίδα!».

7

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κσιη', εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν θεολόγον.

Ὅν εἶπε Χριστὸς ἠγαπημένον φίλον,
πάρεσιν αὐτῷ νῦν καλῶν θεὸν λόγον.
Ἐκπιατο γαίης ἰσόθεος φῶς εἰκάδι ἕκτῃ·
ἄγξε κνάνωπα Ἰωάννης ἐπὶ οἴνοπα πόντον
νήσου ἀπωσάμενος ἦν ἐς ἔτ' ἀμφιέπει.

39

8

Μηνὶ τῷ αὐτῷ λη', εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Γρηγόριον τῆς μεγάλης
Ἀρμενίας.

Ὁ γρηγόριος νοῦς καὶ κανὼν θεῶν νόμων
καὶ νῦν δι' ἡμᾶς γρηγορεῖ μετ' ἀγγέλων.

Γρηγόριος τριακοστῆ ἐς πόλον ἄπλετον ἤχθη·
αὐτὰρ ἐπειδὴ λάκκου ἐξανέδν σκοτόεντος,
βάπτισε Τηριδάτην, ἐκ μανίης δ' ἔλετο.

9

Μηνὶ Ὀκτωβρίῳ αἰ', εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Ἀνανίαν.

Ἐξω Δαμασκοῦ ἐκβληθεὶς Ἀνανίας,
λίθοις ἐχώσθη, τὴν ψυχὴν δ' ἔχει πόλος.
Πρώτῃ Ἀνανίας Ὀκτωβρίου ὄχρητο ἐνθεν·
Λουκιανὸς φλέγε λαμπάσι σῶμ' Ἀνανίου
ὃς δ' ἔφατ' «οὐκ ἐμὲ σύ, τὸν δὲ γ' ἐμὸν λέκνυθον»

10

Μηνὶ τῷ αὐτῷ βε', εἰς τὸν ἅγιον Κυπριανὸν καὶ εἰς τὴν Ἰουσίναν.

Κυπριανὸς τέμνονται καὶ Ἰουσίνα·
μετ' ἐκβολὴν σιδηροῦ τηγάνου κάρας
δευτέρῃ Ἰουσίτῃ κράτα σκυτμήθη Κυπριανός·
κάλλιπε δαίμονας ἠδὲ τέχνην μανικὴν Κυπριανός,
σύν τε Ἰουσίτῃ ἄσματα θεῖα λέγει.

39v

11

Μηνὶ τῷ αὐτῷ γη', εἰς τὸν ἅγιον Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην.

— «Διονύσιε, σοὶ λόγων ἐμῶν μέλει ;»
— «καὶ τοῦ τυχόντος, οὐσῶν χρεῖα μοι μόνων»
ἦν κεφαλὴν τριτάτῃ γὰρ λαβὼν θέε· θαῦμ' ἰδέσθαι.
στάθμη ἔῶν, σοφίης ἀγός, Οὐλύμπιο θεωρός,
πάντα ἔησθα ἔχων, Διονύσιε μάκαρ.

12

Μηνὶ τῷ αὐτῷ στ', εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Θωμᾶν.

Θωμᾶς ἀνεῖπε τὸν θεοῦ τραῶς λόγον
Ἰνδοῖς, Πάρθοις, Μήδοις τε καὶ Πέρσαις τέλος.
Ἐγγεα δουλιχόεντα κατέκτανεν ἕκτη Θωμᾶν·
οἰνοχόοιο βράπισμα παρηίδι δέξατο Θωμᾶς,
αἶψα δ' ὁ γ' ἠρᾶτο. Γέντο δὲ προῆγμ' ὁ λόγος.

13

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ισι', εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Λογγῖνον τὸν ἐκάτονταρχον.

Ἐπεὶ Λογγῖνος θαύματ' εἶδε καὶ πάθη,
γένοιτ' ἄν εὐθὺς μάρτυς Χριστοῦ καὶ κήρυξ.

Δειροτομήθη Λογγῖνος δεκάτην ἀνά ἕκτην.
Καπλαδόκαι σέ μέγα κλέος ἠδέ τε ἔρκος ἔχοντες
λυτροῦνται παθέων, φέροτατε λογχοφόρων.

14

40 Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιη΄, εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον καὶ Ἐθαγγελιστὴν Λουκᾶν.

Λουκᾶς ἱατροῦς οὐ μόνον τῶν σωμάτων
ἀλλ' οὐδὲν ἤτιον καὶ ψυχῶν παθημάτων.
Ὀγδοάτῃ δεκάτῃ μετεκίαθε Λουκᾶς γῆθεν
Ἀντιόχειά σε γείνατο μὲν Λουκᾶ μεγαλήτορ,
ἔργα δὲ σεῖο χειρὸς ἔκετο γῆς δι' ὅλης.

15

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κη΄, εἰς τὸν ἅγιον Ἀρτέμιον.

Λιπὼν δ' Ἀρτέμιος δουκὸς ἄξιαν
θεοῦ τέτευχεν ἀφθίτου ἐξουσίας.
Εἰκάδι Ἀρτεμίωιο κάραν τάμε χαλκὸς ἀτειρήσ·
ῶμματα μαρμαίροντα δαΐφρονος Ἀρτεμίωιο
πειραν ἀπηνέες ἀμφ' ὀβελοῖς ἀνέρες.

16

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κη΄, εἰς τὸν ἅγιον Ἱερομάρτυρα καὶ ἀπόστολον Ἰάκωβον.

Λαβὼν δ' Ἰάκωβος ἀρχὴν ποιμένος
ὀδὸν δίδωσι πλείστοις πρὸς σωτηρίαν.
Τρωῶσαν ἀδελφεῖον τριτάτῃ ξύλῳ εἰκάδι Χριστοῦ·
ὠμότατον γένος Ἰουδαίων ἠδ' ἀχάριστον,
οὔτερον Ἰάκωβον ἄκρον ἐξ Ἱεροῦ.

17

40v Μηνὶ τῷ αὐτῷ κσιϛ΄, εἰς τὸν ἅγιον καὶ μέγαν Δημήτριον τὸν μυροβλύτην.

Νυγείς δ' Δημήτριος τὴν πλευρὰν λόγχαις,
πάθους ἀπεικόνισμα ἦ γε κυρίου·
ῶχετο καὶ Δημήτριος ἄλκιμος εἰκάδι ἕκτη.
Οὐτάσθη Δημήτριος αἰχμηῆσι στυβαρῆσι
πλευρὴν δεξιτερὴν, δεύετο δ' αἵματι γῆ.

18

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κζη΄, εἰς τὸν ἅγιον Νέστορα.

«Θεός» Νέστωρ ἔφησε «τοῦ Δημητρίου,
δός μοι Λιαῖον νικῆσαι μαιφόνον».

εβδομάτη θάνεν ἠδέ τε ἔκτανεν εἰκάδι Νέστωρ.
 Νέστωρ θῆρ' ὀλοφώνιον ὄμβριμος ἕκτα Λιαῖον
 φάσαν' ἔρυσσάμενος δρίμφα γε κουλεόθεν.

19

Μηνὶ Νοεμβρίῳ ἀπ', εἰς τοὺς ἀγίους καὶ ἰαματικὸς Ἄναργύρους, Κοσμᾶν
 καὶ Δαμιανόν.

Δαμιανῶ Κοσμᾶ τε τοῖς Ἄναργύροις
 θεὸς δέδωκε τὴν χάριν τῶν σκαμμάτων
 ὄμματ' ἀκεστορῶν πρῶτη σκότος ἀμπεκάλυπεν,
 ἀργυρέας ψυχὰς Ἀσκληπιαδῶν ἀμπιάσας,
 σκίγηα κοσμοῦσι θαύμασ' ἀπειρεσίους.

20

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ἠη', εἰς τὴν σύναξιν τῶν ἐννέα ταγματῶν καὶ εἰς τὸν ἀρχι-
 στοράτηγον Μιχαήλ.

Τίς ἂν δύναιτ' ἄλλον φύσιν αἰνέσαι
 φέρων ἔνυλον καὶ γεγηρὸν σαρκίον ;
 Πάντες ἅμ' ὀγδόῃ ἀγγελέες θεότητος ἄγεσθεν.
 Ἡμερὸς ἦκοις μοι μέγα φέριστε οὐρανόωνων,
 ἠνίκα ἐκ ρεθέων μεῖο λάβης ψυχῆν.

21

41 Μηνὶ τῷ αὐτῷ ἠη', εἰς τὸν ἐν ἀγίοις πατέρα ἡμῶν Ἰωάννην τὸν χρυσοῦν
 τὴν γλώτταν.

Χρυσῶ βύσαντος στόματος γ' Ἰωάννου
 ψυχὴ πόλονδε κελαδεῖ μετ' ἀγγέλων.
 Τὸν σοφίης μελεδωνὸν Ἰωάννης στεφαννοῖ
 χρύσεια χεῖλεα θειοφόρον καὶ Ἰωάννοιο
 5 βῆσε μέλας θάνατος οὐ πάντες δοῦλοι
 ἀργύρεον γαίῃ θεοειδοῦς σῶμα λιποῦσα
 χρυσέ' Ἰωάννου ψυχὴ βῆ χαρκοβατὲς δῶ.

22

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ἰδη', εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Φίλιππον.

Ἴππου Φίλιππος συντομώτερον τρέχει
 ἀποστόλοις ἀκήρατον ὁμοῦ πέδον.
 Κύμβαχον ὦμοι σταυρώσαντο Φίλιππον θῆρες
 καὶ ὄρα διὰ σπίνδεος πεδίοιο Φίλιππος σκιρτᾷ
 νωλεμέως ἄδων σὺν σφετέροισι φίλοις.

23

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιστ΄, εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον.
 Βίον μισήσας τοῦ τελώνου, τρισμάκαρ,
 καλοῦντι Χριστῷ ἠκολούθησας πόθῳ.
 Πῶρ δεκάτη κατέκαυσε λιρὸν Ματθαῖον ἐν ἔκτῃ.
 Οὔρεος ἐν λοφιῇ Ματθαίῳ ἔδωκε Χριστὸς
 δαῦδον ἔχειν ἢ δὴ μυρὶ ἕοργε καλά.

24

Μηνὶ τῷ αὐτῷ καη΄, εἰς τὴν ἐν τῷ ναῷ εἴσοδον τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης
 ἡμῶν Θεοτόκου.

41v

Θεοῦ νεῶν ἄγουσιν ἔμψυχον θύται,
 νεῶν μὲν εἰς ἄψυχον, ἅγιον δ' ὄμως.
 εἰς ἄδυτον Μαρίῃ κόρη εἰσέδν εἰκάδι, πρώτη
 Ἄγγελος εἰν ἀδύτῳ Μαρίῃν τρέφει παμμακάριστον,
 οὐρανίῳ ἄρτῳ, ἀμβροσίᾳ τε πόσει.

25

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κη΄, εἰς τὸν ἅγιον Ἀμφιλόχιον, ἐπίσκοπον Ἰκονίου.
 Λόγους Ἀρείου καὶ σειρὰς κακοπλόκου
 τῆ σφενδόνη σου εὐπετῶς διεσχίσω.
 Ἀμφιλόχιον ἀνήγαγον εἰκάδι ἐν τριτάτῃ νο΄.
 ὣς φάτο Ἀμφιλόχιος Θεοδοσίῳ βασιλῆϊ:
 τίπτε, ἄναξ, ἄλγεῖς παιδὸς ἀτιομένον;
 «εἰ γὰρ τοι ἀνηρὸν φαίνεται νίεος ἕβρις,
 πῶς οἶε γε θεὸν οἰσέμεν εὐπετέως;»

26

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κει΄, εἰς τὴν ἁγίαν μεγαλομάρτυρα Αἰκατερίναν.

Αἰκατερίνα θήτρας πεντήκονθ' ἅμα
 λόγοις σοφοῖς ἤλεγξε καὶ δίκην λάβε.
 Μαρτυρίου στέφος εἰκάδι πέμπτῃ ἐλ' Αἰκατερίνα
 ἀτρεκέως σοφίην θεὸς ἀδρανέεσσι δίδωσιν
 ἢ γὰρ ἀπειπὴ τίς, κεῖσε παρῶν ἐρέθει.

27

Μηνὶ τῷ αὐτῷ λη΄, εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Ἀνδρέαν.

Ὅμαίμονα κτείνουσιν Ἀνδρέαν Πέτρον
 υἱεῖς Ἀχαιῶν, τὸν θύρσον τῆς ἀνδρίας,
 τὸν σταύρωσαν Ἀχαιοὶ κακκεφαλῆς τριακοστῆ.

42

τίπτε κερηκομόωντες ἔννη σταυρώσατ' Ἀχαιοὶ
Ἄνδρέαν ἠγορέης, ὄζον ἀειθαλέα ;

28

Μηνὶ Δεκεμβρίῳ ἀπ', εἰς τὸν ἅγιον προφήτην Ναοῦμ.

Ναοῦμ προφήτα, δός μοι νῦν προθυμίαν
στίχους κορότῃσαι σῆς ὀμφῆς ἐπαινέτας.
Ὅσσε Δεκεβρίου ἀμφεκάλυψε πρώτη Ναοῦμ·
ὔδατι δ' ὄς γλυκερῶ μαλερῶ πυρὶ τ' εἶπε Νινευτὶ
θᾶσσον ἀπολλύμεναι· δὴ γὰρ ὁ καὶ γέγονεν.

29

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ἀπ', εἰς τὴν ἁγίαν μεγαλομάρτυρα Βαρβάραν.

Πατὴρ κεραννῶ παῖδα κτείνας ἐφθάρη
καὶ παῖς θανοῦσα φῶς ἀνέσπερον βλέπει·
πατρῶης ὑπὸ χερσὶν Βαρβάρα δειροτομήθης.
οὐδρεος ἐν σκοπιῇ παλάμησι τε ἦσι κατακτὰς
τηλυγένειν θύγατρα, σμήχθης προσητῆρι.

30

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν.

42v

Ἐγὼ μελωδὸς εἶπερ ἦν, Ἰωάννη,
μελωδίας ἐμῆς ἂν ἠξίωσά σε.
Τίς ρ' ἀπ' ἐμεῖο κεν ἄξιος αἶνος σεῖο γένοιτο ;
ἔμπης δέχνησο τεοῖο ἔπη θεράποντος ἀλιτροῦ
οὐδενὸς ἄξια μὲν, σήματα δ' αὐ φιλίης.

31

Μηνὶ τῷ αὐτῷ σπ', εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Νικόλαον τὸν θαυματουργόν.

Λαβῶν ὁ Νικόλαος ταινίαν νίκης,
ψυχωφελῆ δίδωσι δῶρα τοῖς φίλοις.
Ἐκτη δ' ἤρθη Νικόλεως ἐλαφηβολιῶνος·
ζάπλουτον Λυκίης μυροσώου ἀρχιερεῖα
τίπτε τίς αἰτήσας οὐκ ἔτυχ' εὐπετέως ;

32

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ζπ', εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Ἀμβρόσιον, ἐπίσκοπον
Μεδιολάνων.

Διπῶν ὁ Ἀμβρόσιος τὸν πλάνον βίον
ἀγάλλεται νῦν εἰς ἀπλανὲς χωρίον.

ἄφθιτον ἐς πέδον ἔκετο ἑβδόμη ἀμβρόσιον κῆρ.
 Ἀμβρόσιος στόματ' ἀνδρῶν δυσσεβέων κατέβυσεν
 ἤμην Ἀρείοιο, ἠδέ τε Εὐνομίου.

33

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ηῆ', εἰς τὸν ἅγιον Πατάπιον.

Ἄφεις ὁ Πατάπιος ἀνθρώπων πάτον
 πατεῖ τὸ Ἥλύσιον σὺν γε δικαίοις.
 Πατάπιος βροτολογὸν ὑπάγξας ἔστεφάνωται.
 Παταπίοιό τε κῆρ εἰν λειμῶν' ἀνθεμόεντι,
 καρπὸν ὀπωρίζει αὐτόματον τ' ἄπονον.

34

43 Μηνὶ τῷ αὐτῷ θῆ', εἰς τὴν σύλληψιν τῆς ἁγίας Ἄννης,
 ὅτε συνέλαβε τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον.

Ὅστις δ' ἀπείρανδρον θεοῦ φιλεῖ θρόνον,
 Ἄνναν γε τὴν προμήτορα γεραιρέτω
 μητέρα σύλλαβεν εἰνάτη Ἄννα στείρα θεοῦ.
 Ἄνναν μητέρα μητρὸς Χριστοῦ, κλεόπαιδα,
 αἰνέομεν μέροπες, σφράνιοί τε νόες.

35

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιδῆ', εἰς τὸν ἅγιον Θύρσον.

Θύρσος δ' ὁ θεῖος τὸν θεοῦ θύρσον φέρων
 θύρσον κατεφρόνησε τοῦ Λιονύσου.
 ὦχετ' ἀειθαλῆς Θύρσος ποτὶ ἄμβροτον οὐδας·
 Θύρσου ἀγακλειοῦ διοιοῦ τ' ἀπέπη θυμὸς
 ἐς μακάρων νήσους, ἄφθιτον ἐς δάπεδον.

36

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιεῆ', εἰς τὸν ἅγιον Ἱερομάρτυρα Ἐλευθέριον.

Ἐλευθέριος νοῦν ἐλεύθερον ἔχων
 ἐλευθέρως ἄπεισιν εἰς πόλον πλάτη
 πέμπτη καὶ δεκάτη περιπύστων Ἐλευθερίοιο
 πνεῦμα πόλονδ' ἀνέβη γαίῃ σῶμα λιπόν.

37

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιςῆ', εἰς τοὺς ἁγίους τρεῖς παῖδας.

Τρεῖς παῖδες εἰκόνιζον, ὦ θεοῦ λόγε,
 γεννήτορα, πρόβλημα καὶ σὲ τὸν μέσον.

ἑβδομάτῃ δεκάτῃ πῦρ ἀκάματον τρισὶν εἴξε·
 τρεῖς παῖδες θεοειδέες εἰκόμι οὐ γόνυ κάμψαν·
 πρὶν δ' εἴλοντο θανεῖν ἢ τότε ἐκτελέσαι.

38

43v Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, εἰς τὸν προφήτην Δανιήλ.
 Σὺ, Δανιήλ μέγιστε, θάρσος δαιμόνων,
 ἄγαν κάτω βέβληκας ὡς τὸ θηρίων·
 ἑβδομάτῃ δεκάτῃ Δανιήλ τάμον εἶδος ἄριστον,
 σῶφρονα τ' ἀσκητήν, λέκτορα τ' ἔσομένων.

39

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κβα', εἰς τὴν ἁγίαν μεγαλομάρτυρα Ἀναστασίαν.
 Νεκρῶν μένουσ' ἔγερσιν Ἀναστασία,
 εἴληφε δῶρον τοῖς κάμνοντας ἠωννύειν·
 κάραν Ἀναστασίῃ ἐνὶ εἰκάδι δευτέρα τμήθη·
 χρυσογόνοιο δίοιο Ἀναστασίην Ῥωμαίαν
 μύστιδα εὐφυνέα πᾶσι δίκαιον ὕδειν.

40

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κγη', εἰς τοὺς ἁγίους μάρτυρας δέκα, τοὺς ἐκ Κρήτης καὶ ἐν
 τῇ Κρήτῃ.
 Ὅσοι φιλοῦσι τὴν πανθαύμαστον Κρήτην
 παθημάτων λυτροῦσθε μάρτυρες δέκα.
 Τιμήντα δέκ' ἄνθεα Κρήτης πέφνε σίδηρος·
 Κρήτῃ ἐνὶ κροναῇ δέκα μάρτυρας εἶλεν ἀτειροῦς
 χαλκός, ὁμοῦ πάντας ἰσοθέους ἀνέρας.

41

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κει', εἰς τὴν κατὰ σάρκα γέννησιν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ
 σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 Θεὸς βροτὸς γέγονεν, ὃ ξένου τόκου,
 ὅπως γένοιτ' ἄνθρωπος ἄβροτος πάλιν.
 Εἰκάδι γείνατο πέμπτη ἀμήτορα παρθένος νῖα
 τηλυγέτην παλάμησιν Ἰωσήφ δέχνησο σῆσιν,
 ὃν Μαρίη τέκετο καὶ ρ' ἀτίταλλε γέρον.

44

42

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κψη', εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον καὶ ἀρχιδιάκονον Στέφανον,
 τὸν πρωτομάρτυρα.
 Πάντων Στέφανος πρότατος στεφηφόρος,

στέφος νόου εἴληφ' ἀκηράτω καρπῶ·
βάλλουσ' ἀμπλακίης Στέφανος λίθοις ἄκος ἦται.
λάσει βαλλόμενος Στέφανος θεοειδῆς εἶπε·
«Μή στήσης, Κύριε, σφέων τὴν ἀμπλακίην».

43

Μηνὶ Ἰανουαρίῳ αἰ', εἰς τὴν κατὰ σάρκα περιτομὴν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ
καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Θέλων παλαιὸν πληρῶσαι Χριστὸς νόμον
τὸ σώματος κάλυμμα καθτὸς ἐτήθη·
ἤματι ὄγδοατῶ γε θεάνθρωπος περιτημήθη·
χειρ μέροπος τέτεμεν δέρος ἄκρον ἀμήτορος ὕιος,
ὃν δεδίασι νόες καὶ ῥ' ὄρατῶν τὸ γένος.

44

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Βασίλειον τὸν μέγαν.

Τυχῶν ὁ Βασίλειος τῆς βασιλείας,
αἰτεῖ κατ' ἐχθρῶν τῶν βασιλέων νίκας·
παμμεδέων Βασιλείου ψυχὴν δέξατο πρώτη·
Καππαδοκῶν Βασίλειε, μέγα κλέος, οὐνεκα μούσης
ἡμέων μνεῖαν ἔχε καὶ ῥ' ἀρετῆς ἀπάσης.

44v

45

Μηνὶ τῷ αὐτῷ σπ', εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια.

Μορφὴ πελείας καὶ πατρὸς θεοῦ λόγος
υἱὸν ποθεινὸν μαρτυρεῖ τοῖς ἐν σκότει·
ἐμφανίη Τριάδος πέλεν ἕκτη Μουνιχιῶνος.
Χριστὸς χρυσοδίνοιο Ἰαροδάνου ἀμφὶ ὄρεθρα
ἀμπλακίας μερόπων ὄλεσε βαπτισθεῖς.

46

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ζη', εἰς τὸν ἅγιον ἔνδοξον προφήτην καὶ πρόδρομον καὶ
βαπτιστὴν Ἰωάννην.

Τίς οὐχ ὑμνήσει τῆς Ἐλισάβετ γόνον·
ἐκ κοιλίας ἔγνω γὰρ τὸν θεοῦ λόγον·
ἐβδομάτῃ βασιλῆος ἐπαινωῶ χειραπτῆρα
ἦν ἄρα κακκεφαλῆς βροτοσώου χειρᾶ βαλέσθαι,
βαπτιστὴν σφετέρην, ὄρχαμον ἀγγελέων.

47

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιη', εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Γρηγόριον τὸν Νύσσης.
 Πᾶσαν διελθὼν τὴν ἐγκύκλιον τέχνην,
 εὔρες δι' αὐτῆς τὸν ποθοῦμενον λόγον.
 Γρηγόριος δεκάτη θανάτου μέλανος πέραθ' ἤκεν
 συζυγίην σοφίης γε ἀδελφεῶν εὖ εἰδυῖαν,
 οὔτε τις εἶδέ ποτε, μητ' ἐσέπειτα ἴδοι.

48

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιβ', εἰς τὴν ἁγίαν μάρτυρα Τατιανήν.
 Τατιανὴν τάτιουσιν ἀγγέλων τάξεις
 45 ὅπου πέφυκε τάξις ἡ τῶν μαρτύρων,
 Τατιανῆς τάφον ἄνδρες ἀπηνέες αὐχένα χαλκῶ,
 οὐτιδανὸς δὲ πόσους ἀπεφήνατο πατρίδ' ἐν αἴῃ,
 γυνὴ τατιανὴ τατιανὸς ἀνέρας.

49

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ισπ', εἰς τὴν ἄλυσιν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου πρωτοκορυφαίου Πέτρου
 Νεὼς ὁ σὸς πρόσσοικος ἦν μοι τοῖς δόμοις
 ὅπου γε σειρὰν σὴν ἔθηκαν τιμίαν.
 Ἔκτη καὶ δεκάτη κομίσαντο πόλινδε ἄλυσιν
 5 πολλάκι δ' ἐγκατέδαρθον σῶ περικαλλεῖ νηῶ
 θεία δ' ὁδμὴ τις ἐξ ἀδύτου μ' ἴκανε.
 Ἄλλὰ γε νῦν ἐμᾶ οἰκία ἀμφιβεβήκασιν Οὐνοί,
 σεῖο τε εἰν σηκῶ δὴν ἀλαλάζουσιν.
 Τίς κὲν ταῦτα ἐνὶ φρεσὶν ἄλγεα θῆκεν ἐμῆσιν;
 Εἴθ' ἄρα μὴ γενόμεν ἢ μολόμεν Ἄιδι.

50

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιζ', εἰς τὸν ὄσιον πατέρα ἡμῶν καὶ μέγαν Ἀντώνιον.
 Ὡνήσεως τὸ ἄνθος χρυσίωνων πόσων;
 Πρῶταίτο ἂν τις τὴν φρίκην τῶν δαιμόνων;
 ἑβδομάτη δεκάτη θάνεν Ἀντώνιος ἀναίμων
 δυσγενέων θηρῶν Ἀντώνιος οὐλαμὸν ἄγξας,
 εὐγενέων ἀνδρῶν πλήσεν ἔραν μονίην.

51

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιη', εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Ἀθανάσιον τὸν μέγαν
 Φίλοις ἀπαιτεῖ τὴν ἰσόσταθμον δόσιν
 45v τυχῶν Ἀθανάσιος ἀθανασίας

αἶκε θανῶν ἦς Ἀθανάσιε, ζῆς ἀρετῆσιν.
 Δυσθανέως θεράπωντος ἀπηλεγάς τε Ἀρείου
 τείχεσι πλήτ᾽ Ἄρεος ἵνα κατηδάφισας.

52

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, εἰς τὸν ἐν ἀγίοις πατέρα ἡμῶν Κύριλλον τὸν μέγαν.

Ὁ προστάτης Κύριλλος τῆς ἐκκλησίας
 καθεῖλε Νεστόριον τὸν λεωφθόρον
 ὃν ποθέεσκε Κύριλλος τέτμε θεὸν βασιλῆα
 οὐρανίων ἀγαθῶν ἀπόνῃσι Κύριλλος θεῖος
 οὐνεκα σωφροσύνης καὶ σοφίης σφετέρης.

53

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κη', εἰς τὸν ὄσιον πατέρα ἡμῶν τὸν μέγαν Εὐθύμιον.

Θεοῦ παριστάμενος τῷ τρισολβίῳ
 θρόνῳ ὁ Εὐθύμιος χαίρει καὶ μέλπει·
 «Ἐρῶ» ἔφατ' Εὐθύμιος, «βίε εἰκάδι, οὐ μοι σεῖο».
 Εὐθυμίῳ διόν ψυχὴν Αἴς οὐκ ἐδυνάσθη
 ἀμφιπεδήσασθαι· πτῖλα σαώσατο γάρ.

54

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κη', εἰς τὸν ἐν ἀγίοις πατέρα ἡμῶν Γρηγόριον τὸν θεολόγον.

Ἰδὼν ὁ Βασίλειος ἐν ζώντων τόπῳ
 παρόντα Γρηγόριον, εἴληφ' ἀσμένως·
 δέχνησο Γρηγόριον, Βασίλειε, τῶ ἐνὶ οἴκῳ
 ὃς σοφίης ἔραται θεοπέμπτου, κυδιανείρης,
 Γρηγόριον τὸν ἄγαν μὴ ἐπιλανθανέτω.

55

46 Μηνὶ τῷ αὐτῷ λη', εἰς τὸν ἅγιον ἱερομάρτυρα Ἰππόλυτον, πάπαν Ρώμης.

Καθὼς ὁ ἱππόλυτος πῆγασος τρέχει
 ὄπου γλῶη τε καὶ ἀνάψυξις πέλει,
 Ἰππόλυτος τριακοστῇ ἐκπιεν ἄλμυρὸν ὕδαρ.
 Ἰππολύτῳ μεγακλέος ἀρχιερεῖος Ρώμης
 τίς κὲν ἄρ' εἴπησιν ὅσσα ἔοργεν ἐά;

56

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τοὺς ἐν ἀγίοις πατέρας ἡμῶν Γρηγόριον, Βασίλειον καὶ
 Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον.

Ὅσοι φιλεῖτε τοὺς σοφὸν τρεῖς ποιμένας,

νομίζετ' εἶναι τοῖς ὅλοις ἰσορρόπους.
Γρηγόριον, Βασίλειον, Ἰωάννην θ' ἅμ' ἀεῖδω·
τοὺς ἐρίηρας ἐταίρους καὶ σοφίην εἶσους γε
δεῦτε δὴ αἰνέσομεν πάντας δημηγρεάς.

57

Μηνὶ Φεβρουαρίῳ ἀπ', εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Τρύφωνα.

46v Βίου καταφρονήσας τοῦ ἐφημέρου
τροφῆς Τρύφων τέτευχε τῆς ἀκηράτου
πρώτη δ' ἐν Φεβρουαρίου Τρύφων ἐδειροτομήθης·
διογενῆα Τρύφωνα, φαινὸν μάρτυρα Χριστοῦ,
εἶλε μέλας θάνατος καὶ στέφανος χρυσοῦς.

58

Μηνὶ τῷ αὐτῷ βε', εἰς τὴν Ὑπαπαντὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τιν' ὦ γεραῖε σαῖς ἐν ὠλέναις φέρεις
ὄν οὐ πόλος δύναται ἄν καὶ γῆ βαστάσαι
παῖδ' ἀμάλαις ἐαδῶς Μαρίας Συμεὼν φέρε δίμφα·
δέξατο ἀγλαὰ δῶρα Ἰησοῦς παρὰ θεράποντος,
τρηρόνων τρυγόνων τέκνα νεηγενέα.

59

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸν ὄσιον πατέρα ἡμῶν Σίλβεστρον, πάπαν Ρώμης.

Θανὼν παλαιᾶς Σίλβεστρος Ρώμης πάπας,
πόλιν κατοικεῖ νῦν νέαν ἐν τῷ πόλῳ.
Ὅρχαμος ἀρχιερέων δευτέρα ἔκπιτο νέρθεν.
Σίλβεστρος μέγαν ὄς βασιλῆα ἰήσατο ἄμφω,
σώματι τε ψυχῇ τ' ἤπια φάρμακα δούς.

60

Μηνὶ τῷ αὐτῷ δη', εἰς τὸν ὄσιον πατέρα ἡμῶν Ἰσίδωρον τὸν Πηλιουσιώτην.

Ἀφῆκεν Ἰσίδωρος μνήματ' ἐν βίῳ
ἐπιστολῶν πλήθη τε καὶ κάλλη λόγων.
Ἀμφὶ τετάρτη κοιμήθη Ἰσίδωρος ἀγαστός
ἀκτεάτιο βίοιο ἐτήτυμον ἡγεμονῆα
οὐδένα τουνθ' εὔροις κρείττον ὑπ' ἡέλιον.

61

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιζη', εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Θεόδωρον τὸν Τήρωνα.

47 Σοφῶς ἔλυσας μάρτυς τὰς πανουργίας

Ἰουλιανοῦ, τοῦ κακοῦ βασιλέως·
 οἴμφ' ἀλισγημοῦ Θεόδωρε σώσας λαόν·
 τίς κὲν ἀρεθμήσειεν δόσ' αὖτα θανάματα θῆκε
 Θεόδωρος ζᾶθεος· καὶ γ' ἐν ἐμοὶ λαλέω.

62

Μηγὶ τῶ αὐτῶ κδι', εἰς τὴν τρίτην εὔρεσιν τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ Προ-
 δρόμου.

Τίς μοι παράσχοι τὴν τοῦ Ὁρφέως λύραν,
 ὅπως ὑπερθανάμαστον ὑμνήσω κάραν·
 ἧς ἱερὴν κράτα χεῖρες ἔλοντο κάρη ἔπος ἄδω·
 ἀκροτάτης κορυφῆς ὑποφήτου Ἰωάννοιο
 εὔρεσιν αἰνέομεν πρὸς δυοὶ καὶ τριτάτην.

63

Εἰς τὸν τελώνην καὶ τὸν φαρισαῖον.

Παραβολὴ τελώνου καὶ φαρισαίου
 δείκνυσιν ὕψους τὴν ταπείνωσιν κρείσσω·
 οὐ τι μοι ὑψαυχεῖν κέλεται θυμός, φαρισαῖε·
 ἀλλὰ γε σεῖο τελώνη λώϊον ἔχνια βαίνειν.
 Κᾶππεσε μὲν γαίη φαρισαῖος κῦδεϊ γαίωv,
 βῆ δὲ τελωνίτιος ἐς νυπόλον δὲ βίη.

64

Εἰς τὸν ἄσωτον νιόν.

πολυσιδοῦς οὐσης γε τῆς ἁμαρτίας
 πάσας μεταμέλεια σχίζας κωλύει·
 πληθὺν μ' ἀμπλακιῶν ἀποαίρεο φίλιτατ' Ἰησοῦ
 ἦθε δέξατο τῆνος ἀλιτρὸν ἐὸν φίλον ὄτα,
 οὔτω με πρόσσοο ἴλεως υἱὶ θεοῦ.

47v

65

Εἰς τοὺς προκεκοιμημένους.

Ψυχὰς προμητόρων μου καὶ γεννητόρων
 χώρου καταξίωσον εὐκροαῶς, ἄναξ.
 Χριστιανῶν ψυχὰς πάντων λίσσομαί σ' ἐλέαιρε.
 λειμῶν' ἐς πολυανθέα ἦδ' ἐρίτιμον τάξον
 πνεύματ' ἀποιχομένων, γουνέομαί σε, λόγε.

66

Εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν.

Ὅταν κρίν' ἔλθῃς τὴν παγκόσμιον κρίσιν,
ἐν δεξιοῖς τάξον με σὼν μῆλων, ἄναξ·
τίς παρακαίρια ῥέζων οὐ τρομέει σε, δικαστά·
ἦτοι μὲν φοβέεσθαι λῶν Ὀλύμπιον ἐστὶ
λῶστον δ' αὐτὸ φιλέειν καὶ μὴ πλημμελέειν.

67

Εἰς τὴν ἐξορίαν τοῦ Ἀδάμ.

Καθὼς Ἀδάμ γένοιτ' ἄν, εἶπερ ἦν τότε,
νῦν οὐκ ἂν ἦμεν ὡσπερ κεῖνος ἦν τότε
οὐνεκ' Ἀδάμ πάθομεν σέο τῦν' ἡμέων δ' ὕπερ εὐχού·
ἦν μοι ἀτασθαλίην Ἀδάμη ῥέξας εἰν κήπῳ
υἱὸς λῦσε θεοῦ ἐκγεγαῶς Μαρίης.

68

Μηνὶ Μαρτίῳ ἀπ', εἰς τὴν ἁγίαν Εὐδοκίαν.

48 Εὐδοκία ἔδειξεν ἡ μακαρία
ὅσου μεταμέλεια ἄξιον λόγου
οὐτις ἄνευ μετανοίης δρωὶν παρακαίρια σώσει·
ἐμπαθέως βιότιο περήσασα δεινὰ κέλευθα
ὑστατον ἐντίμως κάτθανεν Εὐδοκίη.

69

Μηνὶ τῷ αὐτῷ θη', εἰς τοὺς ἁγίους τεσσαράκοντα.

Λίμνη γέγηθε μάρτυρας Σεβαστία
ἄνδρας τεσσαράκοντα στεγνισαμένη·
τεσσαράκοντα πάγη δέματ' αὐρησι βορέας·
εἶπερ ὑμέων μνείης οὐκ ἔσχε κόρον Βασιλείος,
ἀλλ' ἡμεῖς γε κόρον ἴσομεν ἀφραδίη.

70

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κει', εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν
θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

Λόγῳ σαρκωθεὶς τῷ τοῦ ἀγγέλου λόγος,
ἐπῆρε σάρκα γῆθεν ἡμῶν εἰς τ' ἄνω·
φθέγξατο τῇ Μαρίῃ «Χαῖρ'» ἄγγελος εἰκάδι πρώτῃ·
ἐμπαπέως ταχὺς ἄγγελος οὐρανοῦθ' εἰληλούθει·
τῇ Μαρίῃ «κύριος σεῖο» φάμεν γε «μέτα».

71

Μηνὶ τῷ αὐτῷ λη', εἰς τὸν ἅγιον καὶ ὄσιον πατέρα ἡμῶν Ἰωάννην τὸν τῆς κλίμακος.

Ἰωάννης τίθησιν ἡμῖν βαθμίδας,
δι ὧν ἔνεστι γῆθεν ἐλθεῖν εἰς πόλον·
χωρὸν εἰς εἰαμενῆ τριακοστὴν ὄχετο διός·
ἢ μὴν ἀμβάσις θέτο εἰν κοραδί' Ἰωάννης
εἰκοῦς τῶν ἀρετῶν τρεῖς δέκα θηκάμενος.

72

Εἰς τὰς θείας καὶ ἱεράς εἰκόνας.

48v

Τιμᾶν φιλεῖν τε πῶς οὐ δεῖ τὰς εἰκόνας,
ἀπεικονίσματ' οὐσας ἀρχαίων τύπων·
ὅς δε τὰδ' οὐ τελέει, σοφίης οὐκ ἔστιν ἑταῖρος·
ἢ μὴν οὐδὲ ἀληθείης ἐρικυδέος οὗτος
δέξεται ἀγλατῆν, ἀλλὰ δίκην κακίης.

73

Εἰς τὴν σταυροπροσκύνησιν.

Ἀειθαλῆς δὲ σταυρὸς ῥίψις δαιμόνων
ὄλους ἀνυποῖ τοὺς προσκυνοῦντας πόθῳ·
σκῆπτρον ἀειρόμενον ποτικνύομεν Χριστοῖο,
σημαίαν βασιλῆος ἀριπρεπέα ἱερῶν
χείρεσιν ἀιρομένην λαὸς ἅπας φιλέει.

74

Εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου.

5

Ἀνάστασις δίδωσι πᾶσι Λαζάρου
πίσιν ἀτεχνῶς τοῦ παντός βροτῶν γένους·
τεθηπέναι δίκαιον Χριστοῦ τὴν χάριν
ὅμως μετ' αὐτὸν τιμᾶν τοὺς δεχομένους.
Λάζαρος ἠέλιον χρυσάντυγα αἰθις ὄπωπε·
Χριστὸς ἔης δύναμιν θεότητος δείξατο εἰπών·
«Λάζαρε δεῦρο ἴθι, ἅντα Ἰουδαίων».
Εἴπερ γὰρ θεὸς οὐκ ἔσκεν, τετραήμερον οὐκ ἂν
νεκρὸν ἄρ' ἐκ γαίης ἐξήγειρε λόγῳ.

75

Εἰς τὴν ἀκάθιστον ἀγρουπνίαν.

— Τί μοι πάναγνε καὶ θεοῦ μήτηρ λόγου

καὶ νῦν ἔσωσας σὴν ἐρυμένην πόλιν ;
 — Οὐ μοι αἰεὶ τι μέλει φιλέειν ἀμετάκλιτον οὖσαν·
 49 τύνη δ' αἰτίη ἐστὲ καὶ ἄλλοι χεῖρονες ἄλλων
 οἷς ὄρω' οὐδεμίη τῆς μετανοίας ἦν.

76

Εἰς τὴν ἑορτὴν τῶν Βαΐων.

Παῖδες φέροντες πύργους τῶν Ἰουδαίων
 ἔφαινον ἦταν ἐχθροῦ τοῦ μισοβρότου·
 Χριστὸς πῶλον ἐφέζει' ὄνου, ὁ πῶλον ταμιοῦχος.
 εἴματα νηπίτια φρονέοντ' ἐστρωάννου ἐσθλά,
 ἐκτελέοντα φάτιν τοῦ πάνυ φωνοτάτου.

77

Εἰς τὸν δεῖπνον τὸν μυστικόν.

Νόμος παρῆλθεν, ἀντεισήχθη δ' ἡ χάρις
 δι' ἧς ἀνῆλθεν εἰς τὸ πρῶτον ἡ κτίσις·
 εἶδατα δῶκε φαγεῖν θεὸς ἀφθιτα φοιτητῆσιν·
 νίψαο φοιτητῶν πόδας ἢδ' ἀπομόρξασ, σῶτερ,
 «ποιεῖτ'» αὐτοῖς φάς «ἡὔθ' ἔωράκατε».

78

Εἰς τὴν σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ.

Παθῶν ὁ σωτὴρ ἀνθρώπων ὑπὲρ γένους,
 ἔφηνεν αὐτοὺς τῶν παθῶν ἑλευθέρους·
 ἐγγιάλιζόν μοι θεὸς σεῖο πάθεισιν ἀπάθειαν
 5 χεῖρας ἀειράμενος σταυροῦ ἐπι ὄρχαμος ἦς.
 αἷμα δέδωκε πατρὶ λύτρον ἀποικομένων
 Χριστοῦ αἱματοέσσης δεξαμένη ραθάμιγγας
 πουλυβότειρα χθῶν ἡμεσεν αἶψα νέκυσ.

79

Εἰς τὸ ἅγιον καὶ μέγα Σάββατον.

Θανῶν ἔδωκε Χριστὸς ἀθανασίαν
 τοῖς ἐν σκότει τὲ καὶ σκιᾷ καθημένοις.
 49ν ἀφθορίη γένει' ἀνθρώποισι μόρος Χριστοῖο
 πᾶσ' ἀκέουσα κάρητο θεοῖο γε φύσις ὑπνοῦντος,
 προσμενέουσα λύσιν τῶν σφετέρων σειρῶν.

80

Εἰς τὸ αὐτό.

Ἄδης δεδειμάτωται καὶ κατεπλάγη
 ἰδὼν θεὸν θλάσαντα τὰς αὐτοῦ πύλας
 ἐξελάπαξ' Ἄϊδου κατιῶν Χριστὸς μέγα τεῖχος·
 — «Τίπι ἄρα δίζεαι, ὦ βασιλεῦ» φάτο παμφάγος Ἄδης·
 — «Δίζω ἔλευθερίην, ἔργου ἐμεῖο χερῶν».

81

Εἰς τὴν ἁγίαν καὶ λαμπροφόρον ἀνάστασιν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτή-
 ρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐξουδένωσαι καὶ πέπαιξαι, ὦ λέων,
 ἀεὶ τυραννεῖν δόξας τῶν ἐν τῷ Ἄδῃ·
 αἰγ' ἐκρατήθης τοῦ κρατοῦντος τῷ κράτει
 ᾧ πᾶν κράτιστον δουλεύει κλίνει γόνυ
 ἄνεισι καὶ γὰρ ἐξ Ἄδου στεφηφόρος
 κείνους ἀνιστῶν οἷς θεὸς κατηλλάγη.

82

Εἰς τὸ αὐτὸ ἠρωϊκοί.

Εἶν Ἀἴδαο δόμοισι θεὸς κατιῶν μετὰ δόξης
 βένθεα μὲν χθονὸς εὐρυαγνίης ἔδνοπάλιξε,
 φηρὸς ἀπηνῆος δε ἀνάκτορα ἔστουφέλιξε,
 5 ψυχὰς δ' αὖ καταιοχόμενων ρέα λύσατο δεσμῶν
 εὐπετέως δ' εἰς οὐρανὸν ἀστερόεντ' ἀναῆλθεν.
 ἐκ δνοφεροῦτο τόποιο ἔης χειρὸς ἄορμενος ἔργα.

83

Εἰς τὸ αὐτὸ ἠρωοελεγεῖοι.

50 Τύμβῳ ἐνὶ σκιόεντι τεθείκασι σῶμα θεοῦ
 νύκτερος Ἰωσήφ καὶ Νικόδημος ἅμα·
 ψυχὴ δ' εἰς Ἀἴδαο πυλάρτιον εἰσβεβαβυῖα
 μοχλοῦς αἰβαλέης ῥήξατο ῥηϊδίως·
 5 ἔμπης Χριστὸς ἀναστάς Οὐλυμπόνδ' ἐβεβήκει,
 δῶμα θεοῦ πατρὸς, νυκτιλόχον θ' ἅμ' ἄγων.

84

Εἰς τὰς δέκα παρθένους.

Ἐδειξε Χριστὸς τὴν καλὴν ἀζυγίαν
 μηδὲν δύνασθαι τῆς εὐποιίας ἄνευ.
 Οὐδὲ μίῃ ἀρετῇ κακίης μετὰ οὔτι ὄνησι·

καρπαλίμως ἀπέώσατο πέντε κόρας γε θυρωρός
μὴ συνεπαγομένας τὴν ἐλεημοσύνην.

85

Εἰς τὸν Ἰωσήφ τὸν πάγκαλλον.

Φανεῖς Ἰωσήφ ἄλλος Βελλεροφόντης
βίου ἀρίστου εἰσαγήοχε στέφος·
ἀρχὸς ἀνεξικάκων Ἰωσήφ ἐξεφαάνθη·
θνητῶν πολλῶν προήξιες ἀρχόμεν ἄλλην ἄλλος
αἱ μὲν ἐοῦ πέρατος, αἱ δὲ κακοῖο τύχον.

86

Εἰς τὴν πόρνην τὴν ἀλείψασαν τὸν κύριον μύρω.

Πόρνη μύρω ἤλειψε Χριστοῦ τοὺς πόδας
ἧς αὐτὸς ἐξήλειψε τὰς ἁμαρτίας.
ἢ κατὰ δάκρυ χέουσα, πόδας νίπτασκε θεοῖο·
αὐτὰρ ἔπειτα κόμησιν ἔης ἀπονίζουσ' αὐτοὺς
ὡς ἔφατ' οὐλόθριξ: «φθὰς μ' ἐλέαιρε, ἄναξ».
Μαγδαλινῆ, Μαρίη πόδας οὐλοκάρηνος Χριστοῦ
ἤλειφέν τε μύρω, μόργνυτο τ' αὐτὴ τρίχεσιν.

87

Μηρὶ Ἀφριλλίω ἀπ', εἰς τὴν ὁσίαν μητέρα ἡμῶν Μαρίαν τὴν Αἴγυπτίαν.

Ἀφεῖσα βίον τὸν κατεσπλωμένον
ἀκηλίδωτον βίον εὔρε Μαρία.
Εὐδοκίη ζωὴν Μαρίη ἐναλίγκιον ἔσχεν·
ἢ μὴν ἀτροκέως ἔφαν ἀντίον ἀντίφ οἶδμεν
χρηστῶ μὲν κάκιον, ἐσθλὸν δ' αὐτὴ γε κακῶ.

88

Μηρὶ τῷ αὐτῷ κη', εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Γεώργιον.

Γεώργιος τίθησιν ἡμῖν εἰς κόρον
πάθη τὰ αὐτοῦ ὡς ὀψώνιον ξένον.
καρτερικῶς θάνε Γεώργιος εἰκάδι εἰν τριτάτῃ τε·
εἰς ἐριβόλακα γαῖαν σπείρας Γεώργιος ἦρος,
σίτον ἀγήρω νῦν καὶ πολύκαρπον ἔχει.

89

Μηρὶ τῷ αὐτῷ κη' εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Μάρκον.

Εὐαγγελιστὰ Μάρκε τοῦ θεοῦ λόγου

51 ἰδοὺ τέτευχας τῆς ἄνω κληρονομίας·
 ἀχένα εἰκάδι πέμπτη Μάρκου ἔτιμαγεν αἰχμή·
 ὦ πολιοῦχ' Ἐνετῶν μεγαθύμων Μάρκε ἀγήνορ,
 δύο σεῖο πόλιν ἔκ γε δολοροφίης.

90

Εἰς τὴν νέαν Κυριακὴν, ὅτε τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ἐπέστη τοῖς μαθη-
 ταῖς ὁ σωτήρ.

5 Πίστιν πιστωσάμενος τῇ ἀπιστίᾳ
 ἔδωκε τοῖς ἔπειτα Θωμᾶς πιστεῦειν·
 Θωμᾶς τρήσει σώματος ἔμβαλε Χριστοῦ χεῖρα
 μυτοπόλων ἐγκλείστων εἰν ἐνὶ δώματι ἑόντων
 δείματ' Ἰουδαίων ἠπεροπευτάων·
 ὀγδοάτῃ Χριστὸς μετὰ τὴν Ἄδου ἐξανέγειρον
 παρ σφίσι ἀφνω σιάς, δῶκε φίλην λαλήν.

91

Εἰς τὰς μυροφόρους.

Μαθητρίας ἐπὶ Χριστοῦ μυροφόρους
 ὑμνητέον γε πᾶσι τοῖς αὐτοῦ φίλοις.
 Αἶνον μυροφόροις ἐρικυδέεσι προσάγω τόν·
 Μαγδαλινὴν, Μαρίην, Μάρθαν τε Σαλώμην μέλπω,
 σὺν γε Ἰωάννα, Σωσάνα, Μαρίη.

92

Εἰς τὸν παράλυτον.

Ἰδὼν Ἰησοῦς ἄνθρωπον παρεϊμένον
 λόγῳ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν σωτηρίαν·
 Χριστὸς ρεῖ' ἀδένωσε παρεϊμένα γυῖα νοσοῦντος
 πουλυετῆ νοσέοντα θεησάμενος βροτοσῶος
 «κράββατον ἄρον» ἔφη. Καὶ ῥ' ὅς ἔθει ταχέος.

93

Εἰς τὴν Σαμαρίτιδα Φωτεινήν.

51ν Ἐυροῦσα ἄνδρα Φωτεινὴ εἰς τὸ φρέαρ
 ὃς εἶπεν αὐτῇ πάντα τοῦ βίου πράγη,
 ἱμωνιὰν ἀφείσα· σὺν γε κεράμῳ
 ὑπῆρξε κήρυξ αὐτοῦ τῶν τεραστῶων.
 5 ζῶν ἦθωρ ἰδὲ ἀλλόμενον πίεν ἢ Σαμάρεια·
 πέντε ἄκουσεν ἔχειν πόσις Φωτεινὴ δῖα,
 παρ στόματος Χριστοῦ, ὃς κραδίας ὄραει.

94

Εἰς τὸν τυφλόν.

Γῆθεν λαβὼν χοῦν ὁ πλάσας βροτῶν γένος,
 τυφλὸν ἐξωμάτωσεν ὕδει καὶ κόνει.
 Ἐκ γενετῆς τ' ἄλαῶ φάος εὐρυκρείων δᾶκε·
 παῖσιμα δ' ἰήσατο φύσιος ἦπια φάρμακα εἰδώς,
 φῶς ἄλαῶ ὀπάσας δεσποτικῆ παλάμη.

95

Μηνὶ τῷ αὐτῷ λη', εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

Λιπὸν ὁ Ἰάκωβος πλοῖον καὶ δόμον
 ἀπῆλθεν εὐθύς· ἠκολούθει τῷ λόγῳ·
 πότιμος ἔλε τριακοστὴν Ἰάκωβον περίπυστον·
 ὑστάτιον στεφάνοιο ἀδελφεὸς Ἰωάννου,
 πάντα λιπὸν κτέατα, ἔκθανε μαρτυρικῶς.

96

Μηνὶ Μαΐω απ', εἰς τὸν προφήτην Ἰερεμίαν.

52

Γένος γέμον δόλον τε καὶ ἀπιστίας
 κτείνει λίθοις γε καὶ τὸν Ἰερεμίαν.
 Κάτθανεν Ἰερεμίας πρώτη Μαΐοιο ἀρητήρ·
 χεῖρεςι συγγενέσιν ἀπηρέα δέξατο πότιμον
 Ἰερεμίας θεῖος. Λοίγιον ἔργον ἄγαν.

97

Μηνὶ τῷ αὐτῷ πέμπτη, εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην.

Ἢ πρὶν λαχοῦσα τὴν κλήσιν Πηνελόπτης
 μετωνομάσθη κουροτρόφος Εἰρήνη.
 Χαλκὸς ἀτειρῆς Εἰρήνην ἔλε καλλιπάρηον
 ἔθνε' ἀπειρέσι' ἀνδρῶν ἠδὲ γυναικῶν θῆκε
 πότινα Εἰρήνη, Χριστιανὸς ἀμὰ οἱ.

98

Μηνὶ τῷ αὐτῷ η', εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην τὸν θεολόγον.

Κἄμοι μέγιστε πέμψον νῦν θεολόγων,
 καθὼς ἔπεμψας ρώμην τῷ Χρυσοστόμῳ·
 ὀγδοὰ θ' ὑψιπέτιο τάφος ρέα φύσατο μάννα
 αἰρετικῶν δ' ἄρα ἠπεδανὸς ἀπεφήνατο μύθους
 θεολόγος, φάμενος ἀρχῆ ἔόντα λόγον.

99

Μηνὶ τῷ αὐτῷ θη', εἰς τὸν μεγαλοφωνότατον Ἡσαΐαν.
 Ἔθαψε λαὸς ἐν Σιλωὰμ σὸν δέμας
 ψυχὴν δὲ θείαν χεῖρ εἴληψε Κυρίου.
 Ἡσαΐας θάνεν ἄμφ' ἐνάτη Μανασῆ ὑπο προισθεῖς.
 Παρθένον Ἡσαΐας φάτο ἐξέμεν υἱέα γαστρί·
 ὦ στόματος χρυσοῦ τοῦ φαμένου γε τάδε.

100

52ν Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιβ', εἰς τὸν ἐν ἀγίοις πατέρα ἡμῶν Ἐπιφάνιον.
 Μακρὸν βιώσας Ἐπιφάνιος βίον
 ἀπῆρεν ἔνθεν εἰς μονὰς αἰωνίους.
 Δωδεκάτη Ἐπιφάνιον κατερύκακε γαῖα·
 πᾶσι δ' ἀληθέα πίστιν κηρύξαντος Ἰησοῦ,
 πάμπολλ' αἰρετικῶν χεῖλεα ἐμφράχθη.

101

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κη', εἰς τοὺς μεγάλους θεοστεφεῖς καὶ ἰσαποστόλους βασι-
 λεῖς Κωνσταντῖνον καὶ Ἐλένην.
 Ἴδεῖν δς ἠξιώθη σταυρὸν ἐν πόλει
 θεοπτίας τέτευχε σὺν ἀποστόλοις·
 πρῶτατος εὐσεβέων βασιλεὺς θάνεν εἰκάδι πρώτῃ.
 Κωνσταντῖνον τίω ἡδ' Ἐλένην ἐρίτιμον
 ἦύτε μυστοπόλους καὶ προμάχους Κυρίου.

102

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κθ', εἰς τὴν ἁγίαν ὀσιομάρτυρα Θεοδοσίαν.
 Δόσιν θεοῦ εἴληψε Θεοδοσία,
 νόσους, πάθη τε φάρμακα θεραπεύειν·
 σφάχθη εἰκάδι πότνια Θεοδοσίη ἐνάτη τε·
 πληγὴν Θεοδοσίη κέρατος κεχαρηότι θυμῷ
 χρίσθη δεξαμένη ἀργυρέω κέρατι.

103

53 Εἰς τὴν ἀνάλημιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 Θεὸς βροτωθεῖς οὐκ ἤμειψε τὴν φύσιν
 καὶ αὐ ἔσωσεν ὑψωθεῖς τὸ σαρκίον·
 Ἀνδρόμεον γενεήνδ' ἀναείρας ὄμιφ' ἐθέωσε·
 τεσσαράκοντα μεθ' ἡμέρας ὄχητο Οὐλύμπόνδε
 Χριστός, ἐπαγγελίην πνεύματος ἐκτελέσων,

104

Εἰς τὴν ἁγίαν Πεντηκοστήν.

Θεὸς πέπομφε τὸν παράκλητον φίλοις
ὅπως τελειώσῃε τὴν προῤθεςμίαν
χείλεσιν εἰν ἐτέροισιν ἐφώνεον ἔθνεσι μύσται·
Χριστὸς μυστοπόλοισι παράκλητον προέηκεν,
εἰν πυρίνης γλώσσης τὴν κακίην δαπανῶν.

105

Εἰς τοὺς ἁγίους Πάντας.

Τίς ἂν δυνηθεῖη γε τῶν ἐφημέρων
ἕμνους ὑφάναι τοῖς ὁμοστίοις λόγω ;
ἀνδρῶν ἢ δὲ γυναικῶν ὄλβια φῦλα γεραίρω·
πάντες ὁμηγερέες τελέθουσ' ἐρίηρες ἐταῖροι,
ἔνθα θεὸς γε πέλει, οὐ πέρι πολλ' ἔκαμον.

106

Μηγὶ Ἰουνίῳ ἀπ', εἰς τὸν ἅγιον Ἰουστίνον τὸν φιλόσοφον.

Κανὼν ἄριστος ὦν δίκης Ἰουστίνος,
κακῇ δίκῃ τέθνηκε· φεῦ τῆς ζημίας.
Ρίγησεν καὶ Ἰουστίνος, κονίου προπεπωκῶς.
Οὐδέ σ' Ἰουστίνε κάλλιπε δακρυόεις θάνατός γε
καίπερ ἑόντια σοφὸν καὶ πυντιῆς ὑπατον.

53v

107

Μηγὶ τῷ αὐτῷ ηῦ', εἰς τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὸν στρατηλάτην.

Στρατηλάτην Θεόδωρον θεοῦ φίλον
τίς οὐκ ἄρωγόν εὔρεν ἐν περιστάσει ;
Ἐγδοάτῃ Θεόδωρος ἀεικέα πήμαθ' ὑπέστη·
τουτέων δ' ἔμπης ἀγλαὰ δέξατο παρ βασιλῆος
δῶρα, ἄφαρ παρέχειν ἀσθενέεσσι χάριν.

108

Μηγὶ τῷ αὐτῷ ιβη', εἰς τὸν ὄσιον πατέρα ἡμῶν καὶ μέγαν Ὀνούφριον

Ἐνούφριος δ' ὄνησιν πᾶσιν ἐκτίνει
ὅσοι θέλουσι σῶας τὰς φρένας ἔχειν·
δωδεκάτῃ γε Ὀνούφριος εἶασε γαίῃ χηλόν·
γῆς μονίης οἰκιστὰ Ὀνούφριε, θαῦμα ἀσκητῶν,
τῆς κατεχούσης με νοῦσου ἀπάλλαξον.

109

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κθη', εἰς τὴν γέννησιν τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου προ-
δρομοῦ καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

Τοῦνειδος ἐκπέφενγεν ἡ Ἐλισάβετ,
τεκοῦσα υἱὸν ἄξιον δισμυρίων.
εἰκάδι ἀμφὶ τετάρτη Πρόδρομον ἥλιος εἶδεν
Ἰωάννης ἐκγεγαῶς ἀπελύσατο δεσμῶν,
δοὺς σφετέρῳ πατέρι ἦν ἔχεν εὐλαλίην.

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κθη', εἰς τοὺς ἁγίους καὶ πρωτοκορυφαίους ἀποστόλους
Πέτρον καὶ Παῦλον.

110

54

Εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον

Ἐξουσίαν ἔδωκε Χριστὸς τῷ Πέτρῳ
λύειν ὅσ' ἂν βούλοιτο καὶ δεσμεῖν πράγῃ·
Ὅρχαμος ἀσπαλιῶν κύμβαχος εἴλετο πότμον.
Ἀκροτάτη κορυφή, Πέτρε, μυστοπόλων Χριστοῖο,
ῥέο σὸν κλῆρον ἐκ παλαμῶν ἀδίκων.

111

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον.

Παύλῳ τίς ἂν γένοιτο μελίζων ἀξία
Χριστοῦ λέγεσθαι ἀξιωθῆναι στόμα·
εἰκάδι εἰνάτη ἀσχένα Παύλου γαλκὸς ἔλεψεν
εἰς τρίτατον πόλον ἀρθεῖς Παῦλος ἐριγδοῦποιο
ῥήματ' ἄκουσ' ἄφατα. Θαῦμα μεγ' οἶον ὄσον.

112

Μηνὶ τῷ αὐτῷ λλ', εἰς τοὺς ἁγίους ἐνδόξους καὶ πανευφήμους ἀποστόλους.

5

Ἀφείς ὁ σεπτὸς δῆμος τῶν ἀλιέων
θηρᾶν τὸ νηκτὸν τῆς Ἀμφιτρίτης γένος,
λόγοις σοφοῖς τε καὶ διδάγμασι ξένοις,
θεῶν συνιστᾶ ψυχὰς ἐσκοτισμένας.
δώδεκ' ἀμάλδυναν ὀτραλέως κακὰ δόγματ' ἀπίστων.
ὦ πόποι, ἦ μέγα ἔργον ῥέξαν δώδεκα φῶτες·
Ἑλλήνων σοφίην κάρτα κατηδάφισαν.

113

Μηνὶ Ἰουλίῳ απ', εἰς τοὺς ἁγίους καὶ ἰαματικούς Ἀναργύρους, Κοσμᾶν
καὶ Λαμιανόν.

54v

Κοσμᾶ Λαμιανῶ τε τὸ δμωνύμω

τιμῶ, γεραίρω, προσκυνῶ, μεγαλύνω.
 Κάτθανον ἄμφω λάεσι πρώτη Ἰουλίωιο.
 Συζυγίην ἑτέραν ἀκεσώδυνον βροτοσῶον
 λάμπασαν ἐκ Ρώμης δόξασεν Οὐρανίων.

114

Μηνὶ τῷ αὐτῷ βᾶ', εἰς τὴν ἑσθῆτα τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου
 καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

Ἐσθῆτα σὴν ἔχουσιν οἱ Χριστοῦ φίλοι,
 σκέπην κραταίαν, ἄφθεγκτον θυμηδίαν.
 Δευτερίῃ Μαρίας γε φάρος κόμισαν πόλιν εἶσω·
 ἄνδρε δύω τόδε ῥέξαν θέσφατον, ἄσπετον ἔργον,
 Βαύδιος εὐζωνος, Κάνδυκος ἠγάθεος.

115

Μηνὶ τῷ αὐτῷ δι', εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Ἀνδρέαν, ἀρχιεπίσκο-
 πον Κρήτης.

Πόνημα θεῖον, Ἀνδρέου κανὸν μέγας,
 πῶς οὐκ ἐγείρει πάντας εἰς εὐφημίαν;
 Ἀνδρέας ἀμφὶ τετάρτη ἡσύχιον λάβε πότιμον
 Κρήτης ἀρχιερεὺς γένετ' Ἀνδρέας περιδοξος·
 οὐκέτι δ' ἤλυθέ γε· πότιμος προύλαβε γάρ.

116

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ηῆ', εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα Προκόπιον.

Θεῖοις ἀγῶσι Προκόπιος ἐμπρέπων,
 τὸν ἀντίπαλον προσκόπιοντα δεικνύει·
 κόπαντ' ὀγδοάτη ἀπαλὴν δειρὴν Προκοπίον·
 ἤχθη δ' ἐν βωμῷ ποτε ἔνθα πέλε βρέτα κωφὰ
 κάββαλε πάντ' εὐχῆ· σὸν δὲ τ' ἔαξε γνύξ.

55

117

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιζ)', εἰς τὴν ἁγίαν μεγαλομάρτυρα Μαρτίαν.

Τύπον δίδωσι τοῦργον ἡμῖν Μαρίας
 ἀνδράσιν οὔσι μὴ φοβεῖσθαι τοὺς ὄφεις·
 ἑβδομάτῃ δεκάτῃ Μαρτίῃ μεγαλήτορ ἀπέπτῃ·
 δυσμενέος Μαρτίῃ κορυφὴν κατέαξε σφύρα
 χείρεσιν εὐπήκτοις, δόξαν ἀειραμένη.

118

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κη', εἰς τὸν μέγαν προφήτην Ἡλίαν.

Ταχυδρόμῳ ἀνεισι πυρίνω δίφρῳ
 ὁ τὸν πόλον σχὼν Ἡλίας ὁ θεοβίτης.
 Βῆ ρ' ἴμεν Ἡλίας εἰκάδι ἐς πόλον ἀστερόεντα.
 Οὐ θάνες Ἡλία, ὄρχαμε ἀγγελέων κλυτοφήμων·
 αἰθέριος δ' ἐγένος προσμενέων τὸ τέλος·
 τηλογέτην χήρας πᾶν Ἡλίας ἐξανέγειρε,
 δῶκε δὲ μητέρι κεδνῇ χεῖρεσι πάλλειν ρεῖα.

5

119

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κβη', εἰς τὴν ἁγίαν Μαρίαν τὴν Μαγδαλινήν.

Μαγδαλινῇ δίδωσιν ἀντιμισθίαν
 θεός, σὺν αὐτῷ συμπέλειν αἰδίως.
 εἰκάδι δευτέρῃ ἤρθη μυροφόρων ὄχ' ἀρίστη·
 Μαγδαλινῇ, Μαρίῃ τε παρὰ ποσοὶ κάππεσε Χριστοῦ.
 Ἄδου ὄτ' ἐξανέδν' «μη θίγε» δ' ἔκλυε «μου».

120

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κει', εἰς τὴν κοίμησιν τῆς ἁγίας Ἄννης, τῆς μητρὸς τῆς Θεοτόκου.

55v

Τίς εὐτύχησεν εἰς παῖδας ὡς ἡ Ἄννα,
 τρισόλβιον τεκοῦσα τὴν Θεοτόκον·
 Εἰκάδι πέμπτη κάμμυσεν ὄμματε ὄλβιος Ἄννα·
 δέξατο ὑιωνὸς μέγα ἔξοχος οὐρανόων
 πνεῦμα προμήτορος ὄν, ἀγλαόν, εὐθὲς ἄγαν.

121

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κζη', εἰς τὸν ἅγιον μεγαλομάρτυρα καὶ ἱαματικὸν Παντελεήμονα.

Οὐ πρὶν κάραν ἴσχυσε σὴν τεμείν ξίφος
 πρὶν αὐτὸς ἠθέλησας, δοῦλε Κυρίου.
 Ἐβδόμη εἰκάδι ἀρηΐφατος πέλε Παντελεήμων.
 Παντελεήμονι ὀτραλέῳ Χριστοῦ θεράποντι,
 πίστιν ὅτ' οὐδένησεν, αἶνον ἄγω πατέρος.
 καὶ νέον οὐλοκάρηγον ἐπὶ χθονὶ κείμενον ἄπνον
 δῆγματι ἰοβόλῳ λευγαλέου ὄφρος,
 τὸν κατιδὼν ἐλέαιρεν ἀγανὸς Παντελεήμων
 θήκατό τε ζῶόν, ρεῖα μάλ' ὡς τε θεός.

5

122

Μηνί τῷ αὐτῷ λαί', εἰς τὸν ὄσιον πατέρα ἡμῶν Εὐδόκιμο ν.

Βιοῦς ὁ Εὐδόκιμος εὐδιον βίον,
δοκίσεως ἔτυχε προσδοκωμένης.

Εὐδόκιμος τριακοστῇ πρώτῃ κάμμυσεν ὅσσε·
πάμπλου θάμβος ἔχει με καρηκομόωντ' Ἀχαιοί·
πῶς κὲν ἀειρόμενος νυκτιλόχοιο ὕπο,
Εὐδόκιμος ζάθεος, κλάδος ἀνδρῶν ἀσκητῶν,
σακκόθεν εἶπε: «φίλε, σῶσον ἑόν γ' ἐτάρον».

123

56 Μηνί Αὐγούστῳ απ', εἰς τὸν ἅγιον Ἐλεάζαρον, καὶ Σολομώνην καὶ τῶν
ἑπτὰ παιδῶν αὐτῶν.

Καῖναι ἠθέλησαν ἢ λῦσαι νόμον,
ἀνῆρ γυνή τε σὺν τέκνοις ἑπταρίθμοις·
ἐννέα πυρὶ θάνον μαλερῶ πρώτῃ Αὐγούστου·
πῦρ δὲ λιρὸν κατέκη Ἐλεάζαρ καὶ Σολομώνην,
ἄμφω πεπνυμένῳ, σὺν τεκέεσσι φίλοις.

124

Μηνί τῷ αὐτῷ σπῆ', εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτη-
ρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

6 Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην
λαβῶν ἔδειξε Χριστὸς ἄστεκτον σέλας
ἄπλετον ἐξ ὄρεος σέλας ἦκε θεὸς κατὰ ἔκτην
οὖρεος ἐν κορυφῇ, τὸ Θαβῶρ καλέουσι, Ἰησοῦς
δεῖξεν ἐὼν δόξαν ἔλλογίμοις ἐτάρων
οἳ δ' ἔπεσον μεγάλθυμοι ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
θρηνηεῖς κακκεφαλῆς, σφᾶς δ' ἔλε γυῖα τρόμος.

125

Μηνί τῷ αὐτῷ βε', εἰς τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου πρωτομάρ-
τυρος καὶ ἀρχιδιακόνος Στεφάνου.

56ν Ἰδὼν ἔτι ζῶν τὴν δόξαν τοῦ δεσπότου,
τρανώτερον, Στέφανε, νῦν ἐποπτεύεις·
δευτερίῃ νέκνος γένετ' ἀγκομιδῇ Στεφάνοιο·
χρυσοβόλου ἐξ ἡελίοιο φέρον στένοιο
τῇ τε πόλῃ δόμα καὶ βασιλῆϊ νέκυν.

126

Μηνὶ τῷ αὐτῷ θη', εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Ματθίαν.
 Καλοῦ τίς ἠμείωσεν ὡς ὁ Ματθίας,
 λαβὼν Ἰούδα τὴν ἐρίτιμον στάσιν;
 εἰν δ' ἐνάτη θάναε Ματθίας ὀλβιοδαίμων σταυρῷ.
 μνώεο, Ματθία, ἡδὲ καὶ ἡμέων σῆσι λιτῆσιν,
 ὄφρα σε ὑμνέομεν μήποτε πανόμενοι.

127

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιεθ', εἰς τὴν κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

Τρισημέρευσε καὶ μήτηρ ἐν τῷ τάφῳ
 ὅμοια παιδὸς τοῦ πάντων βασιλέως·
 πέμπτη καὶ δεκάτη Μαρὶ' ἐς πόλον αἰθέριος βῆ.
 Ἄγγελοι αἰὲν ἐόντες ἐπεὶ ὕπατον κρειόντων
 ψυχὴν μητρὸς ἐῆς ἀμφιέποντ' ἐσίδον,
 θάμβησάν τ' ἀλάλαξαν, αἶειδον καίριον ἄσμα:
 «ὀλβιε χαῖρε παρθενικὴ Μαρίη».

5

128

Μηνὶ τῷ αὐτῷ ισθ', εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Διομήδη.

Διομήδης ἀειθαλὲς φορῶν στέφος
 ἄγει χορείαν μουσικὴν μετ' ἀγγέλων·
 ἔκτη καὶ δεκάτη Διομήδης ἔκπιατο ἔνθεν·
 Ἀγλαΐην Ἀσκληπιαδῶν, Διομήδεα, τίω,
 ὅτι νῦν καὶ θανέων τέκμορα πολλὰ κάμεν.

57

129

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, εἰς τὸ ἅγιον μανδύλιον ἐν ᾧ ἐσφραγίσατο ὁ δεσπότης Χριστὸς τὴν ἀχειροποιήτον αὐτοῦ εἰκόνα.

Ἔδειξε Χριστὸς ἐν τῷ ἡμιτυμβίῳ
 οἷα πέφυκεν ἢ χρῆσις τῶν εἰκόνων.
 Πέμπτη καὶ δεκάτη ἐτυπώσατο μορφὴν Χριστός.
 Χριστός τοι ἀπεμάξατο εἰκόνα ὄψιος εἶο.
 δεικνὺς ζωγραφίην, χρῆμα ποθεινότατον.

130

Μηνὶ τῷ αὐτῷ καθ', εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Θαδδαῖον.

Ὅν εἶπε Χριστὸς Ἀδγάρῳ πέμψαι μύστην,
 Θαδδαῖος ἐστὶν ὁ τρισευδαίμων ὄδε.

Θαδδαῖον λάβεν ἡσύχιος μόρος εἰκάδι πρώτη·
 Θαδδαῖος φρεσὶ πευκαλίμης περιήγει πρόφρων
 ἔθνεσι κηρύσσων ῥήματα θεοπέσια.

131

Μηνὶ τῷ αὐτῷ κη', εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Τίτον.

Τιμῶσι Τίτον τοῖς ἀποστόλοις ἴσως,
 γένος τὸ πιστὸν ὡσπερ τρισαριστέα·
 Λειμῶν' ἀσφοδελὸν Τίτος ᾤχετο εἰκάδι πέμπτη.
 Γόρτυνα τειχιόεσσα Τίτον λάχεν ἀρχιερεῖα
 Παύλου παῖδα φίλον κάρτα γε μακρόβιον.

132

57v Μηνὶ τῷ αὐτῷ κθ', εἰς τὴν ἀποτομὴν τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ τιμίου
 ἐνδόξου | προφήτου προδροῦμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

Οὐ χρὴ φόνον γίγνεσθαι τῇ τούτ' ἡμέρᾳ,
 ὅταν τελεῖται μνήμη τῶν γενεθλίων·
 τμήθη Ἰωάννης κράτα εἰκάδι, ἀμφ' ἐνάτη τε·
 αἰσχρόν τοι ταμέμεν κεφαλὴν θεοεικέλου ἀνδρός
 οὕνεκα μοιχαλίδος, ζαφλεγέος τε πόθου.

133

Μηνὶ τῷ αὐτῷ λαη', εἰς τὴν τιμὴν ζώνην τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν
 Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας.

Ζώνη πάναγνε τοὺς σοὺς ζῶσον οἰκέτας
 καὶ κινδύνων ῥύου γε τοῦ βροτοκτόνου·
 ἀσμενίσαντο πόλις τριακοστῇ πρώτῃ ζώνην·
 σκηπτοόχου βασιλῆος νεύματι Ἀρκαδίοιο
 ζώνην ἐξ Ἀσίας ἄνδρες ἄγον Μαρίας.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

1. Τὸ κύριον βοήθημα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐβασίσθη ὁ Μιχαὴλ Ἀποστόλης διὰ τὴν συγγραφὴν τῶν Ἐπιγραμμάτων ἦσαν τὰ συναξάρια τοῦ μηνολογίου. Ἐλάχιστα εἶναι τὰ ἐπιγράμματα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα παρέχουν πληροφορικὰ στοιχεῖα μὴ εὐρισκόμενα εἰς τὰ συναξάρια, ἐνίοτε δὲ ἢ μεταξὺ τῶν ἐπιγραμμάτων καὶ τῶν συναξαρίων σχέσις εἶναι στενωτάτη, ὅπως π.χ. προκειμένου

περὶ τοῦ ἁγίου Ἀμφιλοχίου¹, περὶ τοῦ προφήτου Ναοῦμ² καὶ περὶ τοῦ προφήτου Ἡσαίου³. Διαφοραί, καθ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ διαπιστώσω, εἶναι εἰς τὰς ἡμέρας ἑορτασμοῦ τοῦ Σιλβέστρου, πάπα Ρώμης⁴, καὶ τῆς ἁγίας Βαρβάρας⁵ εἰς τὰ ὀνόματα τῶν δύο ἀνδρῶν οἱ ὅποιοι μετέφεραν τὴν ἐσθῆτα τῆς Θεοτόκου⁶, εἰς τὸν ἑορτασμὸν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου κατὰ τὴν 8ην Ἰουνίου⁷, εἰς τὰ περὶ τῆς δράσεως τοῦ Ἀνδρέου ἐν Κρήτῃ⁸, εἰς τὴν μνειάν τῆς ἱστορίας τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας καὶ τοῦ προφήτου Ἡλία⁹, ὡς καὶ εἰς τὰ περὶ τοῦ ἁγίου Εὐδοκίμου¹⁰. Αἱ διαφοραὶ ὅμως αὐταὶ δὲν ὑποδηλοῦν ὅτι ὁ Μιχαήλ Ἀποστόλης ἐχρησιμοποίησε καὶ ἄλλας γραπτὰς πηγὰς, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον πηγὰς ἀγνώστους εἰς ἡμᾶς· αἱ διαφοραὶ εἰς τὰς ἡμερομηνίας ἑορτασμῶν τοῦ ἁγίου Σιλβέστρου καὶ τῆς ἁγίας Βαρβάρας προέρχονται προφανῶς ἀπὸ τοπικὰς συνηθείας εἰς Κρήτην, αἱ περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν μεταφορέων τῆς ἐσθῆτος εἰς κακὴν παράδοσιν τοῦ κειμένου τοῦ συναξαρίου τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποίησεν ὁ Μιχαήλ Ἀποστόλης, τὰ περὶ Ἀγίου Θεοδώρου εἰς λάθος τοῦ ἴδιου τοῦ Μιχαήλ Ἀποστόλη, τὰ περὶ Ἀνδρέου εἰς ἔλλειψιν καθε θετικῆς πληροφορίας περὶ τῆς δράσεως τοῦ ἀρχιεπισκόπου αὐτοῦ ἐν τῇ Κρήτῃ, τὸ δὲ περὶ τοῦ προφήτου Ἡλία καὶ τοῦ Ἀγίου Εὐδοκίμου εἶναι γνωστότατα. Ἀπὸ τὴν ἄποψιν συνεπῶς τοῦ περιεχομένου τῶν τὰ ἐπιγράμματα τοῦ Μιχαήλ Ἀποστόλη δὲν προσφέρουν τίποτε τὸ νέον. Ἄξιον σημειώ-

¹ Μιχ. Ἀποστ., Ἐπίγρ. 25: «Τίπε ἀναξ ἀλγεις παιδὸς ἀτιομένου» ὡς Σ υ ν. Μ η ν. [23η Νοεμβρ.] «πὼς οὐ φέρεις οὐ τὴν τοῦ παιδὸς ἀτιμίαν, ἀλλὰ χαλεπαίνεις».

² Μιχ. Ἀποστ., Ἐπίγρ. 28: «ἔδαι δ' ὅς γλυκερῶ μαλερῶ πυρὶ τ' εἶπε Νινευτὶ θῆσσον ἀπολύμεναι· ὃ καὶ γέγονεν» ὡς Σ υ ν. Μ η ν. [1η Δεκεμβρ.] «Νινευτὶ τέρας ἔδωκεν ὅτι ἀπὸ ὑδάτων γλυκῶν καὶ πυρὸς ὑπογείου ἀπολεῖται, ὃ καὶ γέγονεν».

³ Μιχ. Ἀποστ., Ἐπίγρ. 99: «Μανασῆ ὑπο πρισθεῖς» ὡς Σ υ ν. Μ η ν. [9η Μαΐου] «πρισθεῖς ὑπὸ Μανασῆ».

⁴ Κατὰ Μιχαήλ Ἀποστόλην, 2α Φεβρουαρίου, κατὰ τὸ συναξάριον 2α Ἰανουαρίου.

⁵ Κατὰ Μιχαήλ Ἀποστόλην, 1η Δεκεμβρίου, κατὰ τὸ συναξάριον, 4ην.

⁶ Βάνδιος καὶ Κάνδυκος, κατὰ Μιχαήλ Ἀποστόλην, Γάμβιος καὶ Κάνδιδος, κατὰ τὸ συναξάριον.

⁷ Κατὰ Μιχαήλ Ἀποστόλην, ἡμέρα μαρτυρίου· κατὰ τὸ συναξάριον, ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων.

⁸ Μιχ. Ἀποστ., Ἐπίγρ. 115: «οὐκέτι δ' ἤλυθέ γε πότμος προύλαβε γὰρ» ὡς Σ υ ν. Μ η ν. [4η Ἰουλ.] «καλῶς οὖν καὶ θεαρέστως τὸ ἑαυτοῦ ποίμνιον ποιμάντας».

⁹ Μιχ. Ἀποστ., Ἐπίγρ. 118: «τηλυγέτην χήρας πᾶν Ἡλίας ἐξανέγειρε» ἡ ἱστορία αὐτὴ δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ Σ υ ν. Μ η ν. [20η Ἰουλ.], ἄλλως ὅμως ἦτο γνωστοτάτη [πρβλ. π.χ. τὸ ἐγκώμιον Βασιλείου Σελευκείας PG, 85, 148-157].

¹⁰ Μιχ. Ἀποστ. Ἐπίγρ. 122 ὡς L o p a r e v C h r., Zitie Sr. Evdokima, «Bizantiski Vremenik» 4, 1897, 355-358 (Ρωσιστί).

σεως όμως είναι ότι ο Μιχαήλ Ἀποστόλης ἐγνώριζε τὸ ἐγκώμιον τοῦ Μεγάλου Βασιλείου εἰς τοὺς τεσσαράκοντα μάρτυρας¹.

2. Τὰ ἐπιγράμματα, ἐπὶ πλεόντων τῶν εἰδικῶν θεμάτων, διὰ τὰ ὅποια καὶ ἐγράφησαν, ἐμπεριέχουν καὶ προσωπικὰ αἰσθήματα τοῦ συγγραφέως των: Εἰς Ἐπίγρ. 75 («εἰς τὴν ἀκάθιστον ἀγροπνίαν») ὁ Μιχαήλ Ἀποστόλης ἐνθυμεῖται τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μὲ γνήσιον δὲ χριστιανικὸν αἶσθημα, καὶ ἀκόλουθος κατὰ τοῦτο πρὸς τὰς ἑλληνικὰς λαϊκὰς παραδόσεις, τὴν πτώσιν ταύτην τὴν ἀποδίδει εἰς τὰς ἁμαρτίας τῶν Βυζαντινῶν. Ἡ συμπάθειά του διὰ τοὺς Ἐνετοὺς ἐκδηλοῦται ρητῶς εἰς τὸ Ἐπίγρ. 89 («Εἰς τὸ ἅγιον ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Μάρκον»), ἐπίσης δέ, ἂν καὶ πολὺ ἐμμέσως καὶ μετὰ προσοχῆς, εἰς τὰ Ἐπιγράμ. 110 («Εἰς τὸν ἅγιον Πέτρον») καὶ 49 («εἰς τὴν ἄλυσιν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου πρωτοκορυφαίου Πέτρου») ἢ συμπάθειά του διὰ τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν. Τὸ δεύτερον ἐκ τῶν δύο τελευταίων αὐτῶν ἐπιγραμμάτων ἐμπεριέχει καὶ τὴν πληροφορίαν, ὅτι ἡ κατοικία τοῦ συγγραφέως τῶν ἐπιγραμμάτων, ὅτε ἀκόμη εὐρίσκετο οὗτος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἦτο πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου². Ἀπὸ προσωπικὴν τέλος πείραν προέρχονται καὶ τὰ τρία ἐπιγράμματα 40 («Εἰς τοὺς ἁγίους μάρτυρας Δέκα, τοὺς ἐκ Κρήτης καὶ ἐν τῇ Κρήτῃ»), 115 («εἰς τὸν ἐν ἁγίοις πατέρα ἡμῶν Ἀνδρέαν, ἀρχιεπίσκοπον Κρήτης») καὶ 131 («εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Τίτον»), τὰ ἀναφερόμενα εἰς ἁγίους λατρευμένους ἐν Κρήτῃ, καὶ δὴ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Γορτύνης, ὅπου ἐγκατεστάθη ὁ Μιχαήλ Ἀποστόλης μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

3. Τὸ γλωσσικὸν ὕλικόν τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποίησεν ὁ Μιχαήλ Ἀποστόλης διὰ τὴν συγγραφὴν τῶν ἐπιγραμμάτων εἶναι εἰλημμένον κυρίως ἐκ τοῦ Ὀμήρου: Αἰ Ὀμηρικαὶ ἐκφράσεις εἶναι πολυάριθμοι: ὕγρα κέλευθα 1, ποταμοῖο ὄρεθρα 2, ἰσόθεος φῶς, οἴνοπα πόντιον 7, θαῦμα ἰδέσθαι 11, ἔγχεα δουλιχόεντα 12, πείραν ἀμφ' ὀβελοῖς, χαλκὸς ἀτειροῦς 15, δένετο δ' αἵματι γῆ καὶ χαρκοβατὲς δῶ 21, διὰ σπίδεος 22, ἀνθρώπων πάτον, λειμῶν ἀνθεμόεντι 33, περικαλλεῖ νηῶ, ἄλγεα θῆκεν 49, ἐρίηρας ἐταίρους 56, ἀγλαὰ δῶρα 58, ἦπια φάρμακα 59, κύδει γαίων 63, φίλον νῆα 64, ἐξάλαπαξε τεῖχος 80, εἰν Ἀΐδαο δόμοισι 82, Ἀΐδαο τυλάρτου 83, κατὰ δάκρυ χέουσα 85, πάντες ὀμηγερέες 105, οὐλοκάρηνον, ἀγαυός, ρεῖα μαλ' ὡς τε

¹ Μιχ. Ἀποστ., Ἐπίγρ. 69 ὡς «εἴπερ ἡμῶν μνήης οὐκ ἔσχε κόρον Βασιλείου» ὡς PG, 31, 507 - 526.

² Πρόκειται προφανῶς περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Πέτρου πλησίον τῆς μονῆς τοῦ Ὁρμιάδου, ὅστις παρεχωρεῖτο ἐκπαλαί εἰς τοὺς ἐκ Ρώμης ἐρχομένους πρὸς τέλεσιν ἱεροπραξιῶν λατινιστί.

θεὸς 121, σὺν τεκέεσσι φίλοις 123, σφᾶς δ' ἔλε γυῖα τρόμος 124, ὕπατον κρείοντων 127, φρεσὶ πευκαλίμης 130, λειμῶν ἄσφοδελόν, Γόρτυνα τειχιόεσσα 131. Ἐπίσης πολυάριθμοι εἶναι ἀνεξαρτήτως τῶν ἐκφράσεων αὐτῶν, καὶ αἱ λέξεις αἱ Ὀμηρικαί: ρεῖτα, ὄρχαμος 2, μόρον 5, αἶψα 12, ἔρκος 13, μετεκίαθε, μεγαλήτορ 14, δαίφρων 15, οὐτάσθη, δεξιτερὴν 17, ὄμβριμος, φάσαγα, ρίμφα 18, ἀπειρεσίους 19, κύμβαχον, κωλεμέως 22, ἐρέθει 26, κορηκομόωντες, ἠγορέης, ὄζον 27, ὄμφης, ὄσσε 28, τηλυγένιν 29, ἔμπης, ἀλιτροῦ 30, ἀμβρόσιον, ἀφθιτον κῆρ 32, βροτολοιγόν 33, μέροπες 34, ἀγακλειτοῦ, δίοιο 35, θεοειδὲς 37, ἀτίταλλε 41, λάσει 42, ἡματι 44, κυδιανείρης 54, ἐτήτυμον 60, ζάθεος 61, λώϊον 63, λίσσμαι, ἐλάριε, γυνέομαι 65, μήλων, ρέζων 66, ὑστάτιον 68, ἐμμαπέως 70, εἰαμενῆ, ἀμβάσιαις 71, ἀριπροπέα 73, ἄντα 74, ἐγγιάλιζον, ραθάμιγγας 78, δίζω, βένθεα, εὐρυαγείης, ἐδνοπάλιξε, ἐστυφέλιξε, ὄνοφεροῦ, ἄρμενος 82, καρπαλίμως 84, ἀτοκέως 87, ἐριβόλακα 88, ἠπεροπεντάων 90, ἐρικυδέεσι 91, γυῖα 92, ὀπάσας 94, κτέατα 95, λοίγιον 96, ἠπεδανός 98, ἠῦτε 101, πιυντῆς 106, ἐριγδούποιο 110, ἀμάλδυναν, ἀειραμένοις, εὐπήκτοις 117, πᾶν, κεδνῆ 118, ἔκλυεν 119, ὑϊωνός 120, ἀρηίφατος, λευγαλέου, οὐλοκάρηνον, ἀγανός 121, ὀλβιοδαίμων 126, τίω 128, ζαφλεγός 132. Πολυάριθμοι ἐπίσης εἶναι οἱ ἐπικοί καὶ γενικώτερον οἱ ποιητικοὶ καὶ Ἰωνικοὶ γραμματικοὶ τύποι, εἰς ὄνόματα, ὅπως π.χ. βίοιο 1, ποταμοῖο 2, βασιλῆς 25, οὖρεος, παλάμησι 29, Ἀρείοιο, 32, θεοῖο 34, ἀνέρας 40, εἰς ῥήματα, ὅπως π.χ. ἀμπαύθη 1, κάλλιπε 5, φλέγε 9, σκυτμήθη 10, πεῖραν 15, βῆ 21, ἔοργε 23, οἰσέμεν 25, αἰνέομεν 34, δείγνυσο 41, εἰς ἀντωνυμίας, ὅπως π.χ. ἐμεῖο, σεῖο, τοῖο.

Παραλλήλως ὅμως πρὸς τὴν ἀφθονον χρῆσιν τοῦ ποιητικοῦ λόγου τοῦ Ὀμήρου, ὁ Μιχαήλ Ἀποστόλης συμπεριέλαβεν καὶ πολλὰς μεταγενεστέρας λέξεις, ἐνίοτε σπανιωτάτας, τὰς ὁποίας θὰ ἠλίευσε βεβαίως, μετ' ἐπιμελείας ἀπὸ λεξικά: ἀδρανέεσσι 26, αἰβαλέης 83, ἀκεσώδυνον 113, ἀκτεάτιο 60, ἀλισγημοῦ 61, ἀμάλαις 58, ἀμετάκλιτον 75, ἀνέσπερον 29, ἀσπαλιών 110, δυσθανέως 51, ἐμφανίη 45, ἔραν 50, ἐδλαλίην 109, θεοπτίας 101, θυμηδῖαν 114, θύται 24, λέκνυθον 9, ἱμωνιάν 93, ἰσόσταθμον 51, κλεόπαιδα 34, κλητοφήμων 118, λέκτορα 38, λιρόν 23,123, λεωφθόρον 52, μεγακλέος 55, μυροσώων 31, μύσιδα 39, νυκτιλόχον 83, οὐδένησεν 121, ὀψώνιον 88, περίδοξος 115, περιπύστου 36, πρῶτατος 42, στερνιασμένη 69, ταμιοῦχος 76, ὕδειν 39, χειραπιῆρα 46, χρυσοδίνοιο 45, χρυσάντιγα 74, ψυχωφελῆ 31—πλὴν βεβαίως τῶν καθαρῶς χριστιανικῶν λέξεων, ὅπως ἀσωμάτων 2, θεομήτορα 3, βάπτισε 8, ἄϋλον [φύσιν] 20, παμμακάριστον 24, στέφος μαρτυρίου 26, ἀπείρανδρον 34, ἀσκητῆν 38, νεκρῶν ἔγερσιν 39, τάξις μαρτύρων 48, ταπείνωσιν 63, μετανοίης, μεταμέλεια 68, χάρις 77, ἐλεημοσύνην 84, εὐαγγελιστὰ 89, μυροφόροις 91, παράκλητον 104, αἱ ὁποῖα ἀποτελοῦν ἰδιαιτέραν ἐνότητα. Ἡ τελευταία αὕτη ὁμῆς τῶν χριστιανικῶν

λέξεων ἔρχεται εἰς προφανῆ ἀντίθεσιν μὲ τοὺς ὄρους καὶ τὰς ἐκφράσεις αἱ ὁποῖαι φαινομενικῶς τοῦλάχιστον οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουν μὲ τὸν χριστιανισμόν: Ὁ Ἰησοῦς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν «Ὀὐλύμπόνδε βεβήκει» 83 καὶ μετὰ τὴν Ἀνάληψιν «ᾤχετο Οὐλύμπόνδε» 103, Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης εἶναι «Ὀὐλύμπιο θεωρὸς» 11, ὁ ἅγιος Πατάπιος μετὰ θάνατον «πατεῖ τὸ Ἠλύσιον» 33, ὁ Ἅγιος Θύρσος «θύρσον κατεφρόνησε τοῦ Διονύσου» καὶ μετὰ θάνατον «ἀπέπη θυμὸς εἰς μακάρων νήσους» 35, ὁ Τίτος μετέβη εἰς «λειμῶν ἀσφοδελὸν» 131, ὁ ἅγιος Γεώργιος εἶναι «ἥρωος» 88, ὁ Ἰησοῦς «εὐδυνκρείων» 94 καὶ «Ὀλύμπιος» 66. Προφανῶς ὁμοῦ αἱ φράσεις αὗται εἰς τὴν γραφίδα ἑνὸς ἀρίστου ἀντιγραφέως κλασσικῶν κειμένων, συλλέκτου ἀρχαίων παροιμιῶν καὶ ἐνθουσιώδους ἔραστοῦ τῆς κλασσικῆς παιδείας, ὅχι δὲ διὰ τοῦτο ὀλιγώτερον πιστοῦ χριστιανοῦ, εἶναι φράσεις ἀπλῶς διακοσμητικά· ἢ κλασσικῆ ἄλλως παιδεία τοῦ Μιχαὴλ Ἀποστόλη δὲν χάνεται εὐκαιρία νὰ μὴ παρουσιασθῇ: Ὁ ἅγιος Διομήδης εἶναι «ἀγλαίη Ἀσκληπιαδῶν» 128, οἱ Ἅγιοι Ἀνάργυροι εἶναι καὶ αὐτοὶ «Ἀσκληπιάδαι» 19, ὁ Ἰωσήφ ἐφάνη «ἄλλος Βελλεροφόντης» 85, οἱ Ἀπόστολοι πρὸ τῆς μαθητείας των εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπιδίδοντο «θηρᾶν τὸ νηκτὸν τῆς Ἀμφιτρίτης γένος» 112, ὁ ἅγιος Νικόλαος «ἤρθη ἕκτη ἐλαφροβολιῶνος» 31, «ἕκτη Μουριχιῶνος» 45 δὲ εἶναι τὰ Θεοφάνεια.

4. Ἐκ τοῦ πλουσίου αὐτοῦ γλωσσικοῦ ὕλικου ἰδιαιτέρας, νομίζω, μνείας δέον νὰ τύχωσιν αἱ ἀκόλουθοι χρήσεις: «καὶ ῥὰ διὰ σπίδεος πεδίοιο Φίλιππος σκιρτᾷ» ὡς Ἰλιάς XI,754 «τόφρα γὰρ οὖν ἐπόμειθα διὰ σπιδέος πεδίοιο». Εἰς τὸ πολλάκις συζητηθὲν αὐτὸ χωρίον (πρβλ. λεξικά *Ebeling* καὶ *Liddel-Scott-Jones*) ἢ ἔρμηνεῖα τὴν ὁποῖαν παρέχει διὰ τῆς χρήσεως τῆς ἀπαξ ἀπαντώσεως ἐκφράσεως «διὰ σπίδεος πεδίοιο» ὁ Μιχαὴλ Ἀποστόλης εἶναι «διὰ τραχέος τόπου» ἐννοῶν οὕτω τὴν πλατείαν τῆς Ἱεραπόλεως ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐσύρθη πρὸ τῆς θανατώσεώς του ὁ Φίλιππος.—Σημειωτέος ὁ τονισμὸς «διὰ σπίδεος» τοῦ Μιχαὴλ Ἀποστόλη εἰς θέσιν τοῦ ὁμηρικοῦ «διὰ σπιδέος».—«Τηλυγέτιν» 29, «τηλύγετος-τηλυγέτη» εἰς Ὅμηρον.—«Ὀὐλοκάρηνος χριστοῖο» 86, εἰς θέσιν τοῦ ὁμηρικοῦ «ὁ οὐλοκάρηνος». Πρβλ. «ᾤψευδοκάρην» εἰς *Kretschmer P., Locker E., Rückläufiges Wörterbuch der griechischen Sprache*, 1944,140. Σημειωτέος τέλος καὶ ὁ ἐκχριστιανισμὸς τοῦ «βένθεα ἀλός» διὰ τοῦ «βένθεα χθονός» 72. Καὶ ταῦτα μὲν διὰ τὸ ἕξ Ὅμηρου ληφθὲν ὕλικόν. Περισσότερον ἐνδιαφέρον ἔχουν τὰ μεταγενέστερα γλωσσικὰ στοιχεῖα: «Αἰβαλέη» 83, [=θύρα], ἀντὶ τοῦ τύπου αἰβάνη (Ἡσύχιος) καὶ αἰβάλη (Σουΐδας) (αἰβαλέη εἰς κώδ. Κυρίλλου, κατὰ τὸ λεξικὸν *Stephanus*). «Ἀκτέατος» 60, ἀντὶ τοῦ, μεταγενεστέρου καὶ αὐτοῦ, ἀκτέανος (πρβλ. ἐπίγρ. 95, «πάντα λιπὼν κτέατα»). Προφανῶς ἔκ τῆς δοτικῆς κτέατεσιν).—«Ἀλισσημὸς» 61: ἀλίσσημα εἰς

πράξεις Ἀποστ. 15 - 20 (ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων) καὶ ῥῆμα ἀλισγεῖν (ἀλισγήσει, ἡλισγημένους, ἡλισγήσαμεν, ἀλισγηθῆ) εἰς Ο' (πρβλ. *Hatch and Redpath*, Concordance to the Septuagint I, 1897, 54).— «Ἀμάλη» 58: Ἀθήναιος 618d: «τὰ δράγματα τῶν κριθῶν αὐτὰ καθ' ἑαντὰ προσηγόρευον ἀμάλας».— «Λέκνθος» 9: Τὰ λεξικά ἀναφέρουν «λέκνθος» οὔτε ἡ σημασία ὅμως, οὔτε ἡ ὀρθογραφία συμπίπτουν μὲ τὴν λέξιν τοῦ Μιχαήλ Ἀποστόλη.— «Ἰμωνιά» ἡ ὀρθή γραφὴ εἶναι «ἰμονιά».— «Κλεόπαις» 34: λέξις ἀθησαύριστος;.— «Λιρὸς» 23,123: Πρβλ. Καλλιμάχος frg. 14 Pfeiffer, τὸ «λιρὸν πῦρ» τοῦ Μιχαήλ Ἀποστόλη εἶναι «ἀναιδές, ἀναίσχυντον».— «Λεωφθόρος» 52: ὁ χαμένος, ὁ ἄθλιος, κατὰ τὰ ἀντίστοιχα *λεώλεθρος*, *λεώλης* εἰς Ἑσύχιον λέξις ἀθησαύριστος.— «Μυροσῶος» 31: λέξις ἀθησαύριστος *Buck c., Petersen W.*, A reverse index of greek nouns and adjectives, 1945, 182.— «Χρυσάντιξ» 14: Μανασσῆ, Συν. Χρον. 5055 (Migne PG, 127,409) «αὐτὸς αὐτὸν ἐπέβαινεν ἀρωμάτων χρυσαντύγων».

5. Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐπιγραμμάτων τοῦ ὁ Μιχαήλ Ἀποστόλης περιγράφει ὁ ἴδιος τὴν μετρικὴν μορφήν τὴν ὁποίαν ἠκολούθησε: «ξυνυθεῖσι μὲν στίχῳ δύο λαμβικῶ καὶ ἓνα μετὰ τούτῳ ἡρωϊκὸν εἶτ' αὐθις ἡρωσελεγειὸν ἄλλον προσυθεῖσι ἀφ' ἑαυτῶν». Τὸ σύστημα ὅμως αὐτὸ δὲν τὸ ἠκολούθησε πάντοτε καὶ διὰ τοῦτο ἐφρόντισεν εἰς τὰς ἐπιγραφὰς ἢ εἰς ἐπὶ τῆς ὡς σημειώματα νὰ καθοδηγῆ τὸν ἀναγνώστην: Πρβλ. 21, στ. 5 κέ. ὅπου σημειώνει ὁ ἴδιος «ἡρωϊκοί».— Ἐπίγρ. 82 «εἰς τὸ αὐτὸ ἡρωϊκοί», 83 «εἰς τὸ αὐτὸ ἡρωσελεγειοί». Ἐπειδὴ δὲ οἱ περιορισμοὶ τοῦ μέτρου δὲν τοῦ ἐπιτρέπουν πάντοτε νὰ ἐκφρασθῆ σαφῶς ἢ ἐπειδὴ ἡ τελικὴ μορφή ἐνίοτε δὲν ἦτο ἱκανοποιητικὴ, συμπληροῖ ἢ διορθοῖ τὴν ἀτελῆ διατύπωσιν διὰ περιθωριακῶν σημειωμάτων, εἷς τινὰς δὲ περιπτώσεις ἀποκαθιστᾷ οὕτω καὶ γραφικὰ ἀβλεπτήματα: 40,3 (μεταξὺ τῶν λέξεων *μέλανος πέραθ'* καὶ ὑπεράνω αὐτῶν): *ἦγ(ουν) εἰς* [ἢ σύνταξις: *οὐ μέλει μοι σεῖτο*].— 58,3 (ὑπεράνω τοῦ *εαδῶς*) *χαίρων*.— 68,3 (ἐπειτα ἀπὸ τὸ *σώσει*): *ἦγ(ουν) εαυτὸν* (ἢ σύνταξις: *οὔτις δρωῶν παρακαίρια σώσει εαυτὸν ἄνευ μετανοίης*)—84,5 *συνεπηγομένης* καὶ α ὑπεράνω τοῦ κ.—91,5 *Σωσάνη* καὶ α ὑπεράνω τοῦ κ.—94,2 Διὰ τῆς τοποθετήσεως τῶν γραμμάτων β,α,γ ὑπεράνω τῶν τριῶν πρώτων λέξεων προτείνεται ἡ ἀκόλουθος σειρά: *ἐξωμάτωσεν τυφλὸν ὄδει*.—100,1 ὁμοίως: *Ἐπιφάνιος μακρὸν βιώσας βίον*.—101,1 (ἐπιγραφὴ) *βασιλεῖ καί*.—121,3 ὁμοίως *Ἐβδόμη εἰκάδι ἀρητήφατος πέλε Παντελεήμων*.

6. Ὑπολείπονται ὀλίγα λέξεις διὰ τὴν γραμματολογικὴν σημασίαν τῶν ἐπιγραμμάτων αὐτῶν. Τὰ βυζαντινὰ ἐπιγράμματα ἐλάχιστα ἔχουν μελετηθῆ μέχρι τοῦδε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τῆς κλασσικῆς ἑλληνικῆς καὶ

τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς. Καὶ ἀνέκδοτα εἰσέτι ὑπάρχουν καὶ πολλῶν ἐκ τῶν ἐκδεδομένων χειρίζονται νέαι ἐκδόσεις ἐπὶ τῇ βάσει συστηματικῆς μελέτης τῆς χειρογράφου παραδόσεως. Τὸ δὲ κύριον ἔργον εἶναι ἡ μελέτη τῶν θεμάτων, τῆς μετρικῆς μορφῆς, τῆς γλώσσης, τῶν ἐπιδράσεων. Τὰ ἐπιγράμματα τοῦ Μιχαὴλ Ἀποστόλη εἶναι δι' ἑορτὰς καὶ ἁγίους τῆς ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς ἐκκλησίας εἰς γλῶσσαν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν μὲ λέξεις εἰλημμένας ἐκ τοῦ Ὀμήρου μέχρι καὶ τοῦ Μανασσῆ. Εἶναι μία ἰδιαιτέρου ἐνδιαφέροντος περίπτωσις, ὅσον καὶ ἂν ᾖ μοναδική.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΛΑΟΥΡΔΑΣ